

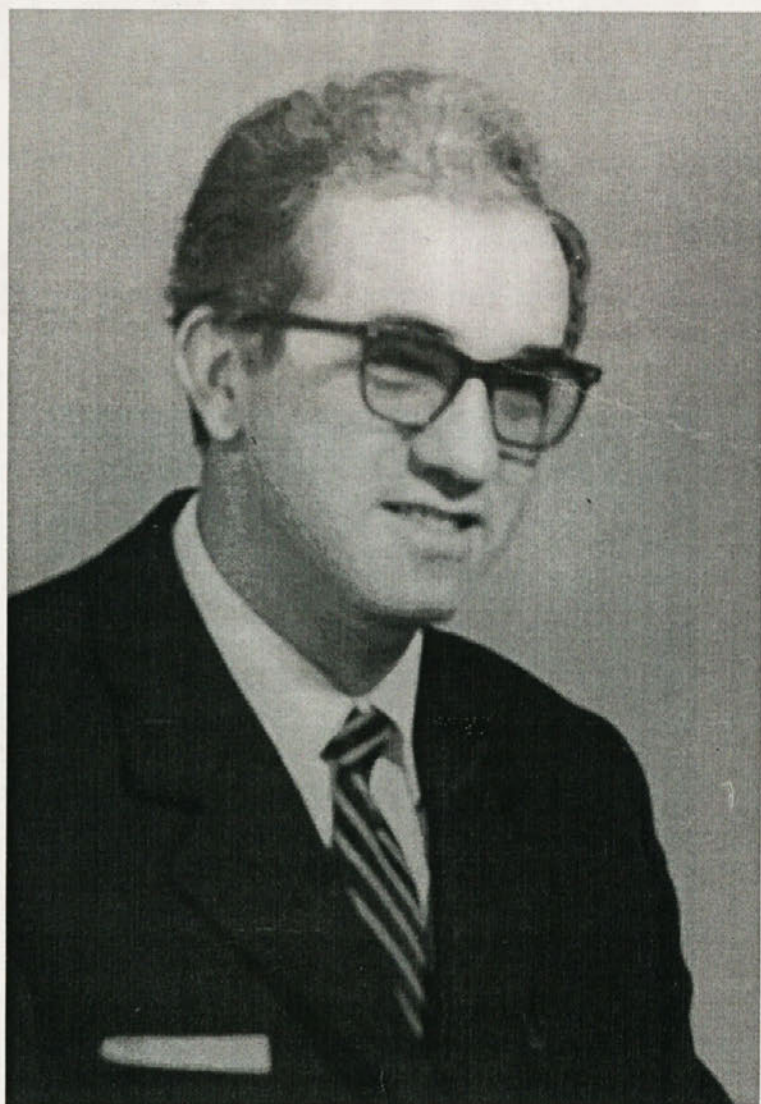
Vipavski glas št. 42

IVAN ŠČEK 1925-1972
MAGISTER GLASBE
IN SKLADATELJ

letnik XII

oktober '97

"Umetnik je pretresljivo uglasen instrument, ki vzbira nad vsakim pojavom žalosti kot veselja. Ni me sram povedati, da sem srečen, pa tudi jočem in trpim, ker vidim toliko gorja in trpljenja okrog sebe."

Ivan Šček

Naslovnica:

Del nagrobnika, delo akademskega kiparja Toneta Kralja (1900 - 1975)

OB 25. OBLETNICI SMRTI SKLADATELJA IVANA ŠČEKA - ŠTEFANA KOVAČA

Čas nam včasih teče prehitro, včasih prepočasi. Ko gre za znane in uspešne ljudi, ki so s svojim delom prispevali k rasti slovenske kulture, običajno rečemo: "V svojih delih bo živel večno." Da bi se ta večnost ohranila, hkrati z njo pa tudi spomin na umetnika in domačega rojaka, Ivana Ščeka, smo se v krajevni skupnosti Vipava odločili to večnost zabeležiti, za ta trenutek in za zanamce, s postavitvijo spominske plošče.

Slavnostni govornik profesor *Miran Hasl* je pred skladateljevo rojstno hišo predstavil in orisal njegovo življenjsko pot.

Spoštovani!

Življenjska pot Ivana Ščeka - njegovi domači in mnogi drugi jo poznamo - začela se je v tej lepi Vipavi - je dobila spricho ljubezni do glasbe dodatne razsežnosti. Glasba, ki ga je v najnežnejši mladosti pritegnila v svoj svet - in rahlo zdravje - sta ga usmerili od dela v očetovi kovaški delavnici, v študij glasbe. Začel je v Šempetru pri Gorici, nadaljeval na Srednji glasbeni šoli v Ljubljani, se zaposlil v Kopru in ob delu končal visokošolski študij ter 3. stopnjo na Akademiji za glasbo.

Postal je glasbeni pedagog, vzgojitelj, skladatelj in dirigent. V kroniki glasbene šole je zabeleženo:

- da je začel z glasbenovzgojnimi deli na šoli leta 1954;
- da je decembra 1955 Gledališče Slovenskega Primorja uprizorilo njegovo - tega leta

Spominska plošča na Ščekovi rojstni hiši

Skoraj polnih 18 let se je razdajal, nadvse uspešno vzgajal mladino na GŠ in vrsto let na Gimnaziji v Kopru. Redki so bili tisti, ki bi znali navduševati mladega človeka za glasbo tako kot on; njegova čuteča umetniška duša - v razredu kot tudi na koncertih, kjer je nastopal kot odličen komentator v Kopru in Ljubljani - jim je znala približati lepoto zaigrane

Francka Ferjančič, najstarejša cerkvena pevka, je odkrila spominsko ploščo

napisano - pravljичno igro "Princeska in pastirček", v kateri smo sodelovali poleg učencev tudi profesorji šole. Dirigiral je Ivan sam;

- da so na koncertu ob 10-letnici GŠ Koper pod njegovim vodstvom, otroški zbor, Orffov instrumentarij in godalni orkester izvajali njegovo delo "Deset pesmi"

- in končno še to, da je zaradi pomanjkanja učnih moči, učil naše učence igranja na tri različna glasbila, občasno tudi na treh šolah, da je učil teoretične predmete in vodil na šoli zbor, ob tem pa še komponiral, študiral in diplomiral.

ali zapete skladbe. Marsikomu je dal dobro popotnico znanja in ljubezni do glasbe. Marsikatera njegova misel, trditev, spoznanje, ki jo je o mladih, predvsem, kar zadeva njihov odnos do kulture, umetnosti, še posebej do glasbe, povedal ali zapisal že tam pred 30-imi in več leti, še danes drži.

Najbrže zato ni moglo biti drugače, kot da je tudi sam bil med snovalci Društva prijateljev glasbe, ki je v Kopru pred mnogo leti pričelo s prirejanjem koncertov, za odrasle in mladino, (tako mimogrede - letos bo to že 35. sezona); in še to, na prvem koncertu je nastopil Trio Lorenz; violinist Tomaž pa je danes del te glasbene družine. Kakšno leto pozneje je Ivan sodeloval tudi na koncertih ob ustanovitvi Društva glasbenih pedagogov Primorske v Piranu.

Slavnostni govornik profesor Miran Hasl

1964. leta - sva s kolegico Lipoglavškovo, ki je danes tudi tu - prvič izvajala in posnela za radio.

Note z Ivanovim posvetilom so mi drag spomin.

Njegova dela - če ostanem na "lokalni ravni" - so izvajali godalni orkester šole, Obalni komorni orkester, ki ga vodi ravnatelj Centra Borut Logar in mnogi pevski zbori, ki jih je tudi sam vodil.

Pokojna Joža Cecilija Kobal - sestra Cecilija, tako smo jo poznali - je v svoji diplomski nalogi zapisala: "Profesor Ivan Šček je v slovenski cerkveni glasbi znan pod imenom Štefan Kovač. To ime si je vzel po patronu svoje farne cerkve Sv. Štefana in po poklicu svojega očeta kovača". In še to, da je "v jeseni 1966. leta prevzel redno vodstvo Stolnega mešanega zbora v Kopru" ter dodala: "Slovenski cerkveni glasbi je zapustil lepo število kompozicijsko bogatih petih maš, mašnih spevov in pesmi" in podčrtala, da je "Prvi v Sloveniji uglasbil novi mašni obred, petje mašnika in odgovore ljudstva ter praznične mašne speve" (konec navedb).

Podatki sami seveda ne morejo povedati, koliko dela, truda, razmišljanja, predvsem pa izjemnega veselja mu je prineslo ustvarjalno in poustvarjalno delo na področju cerkvene glasbe.

Stolni mešani pevski zbor pa je pod njegovim vodstvom dosegel visoko kakovostno raven. Saj se ga še spominjamo, ko mu je zapel januarja 1972. ob slovesu v Kopru in pri maši v Vipavi. Odločitev, da so zbor po njegovi smrti poimenovali po njem, je lep poklon njegovemu spominu. Pa še eno Ivanovo veliko ljubezen naj spomnim - ljubezen

Še besedo, dve o Ivanu Ščeku - skladatelju in dirigentu.

Njegov skladateljski opus - število del, ki jih je ustvaril - obsega čez 70 skladb posvetne in religiozne vsebine - za otroške, ženske in mešane zборе; solospesve, komorna dela in zbirke skladb za različna glasbila - namenjena predvsem našim učencem (našla so tudi svoje mesto v učnih načrtih GŠ), vokalno - instrumentalna in simfonična dela ter različne priredbe. Skupaj čez sto del!

Dovolite mi tu še povsem osebno "spominsko" zabeležko. Eno od njegovih instrumentalnih del - točneje Suito za violončelo in klavir - napisal jo je

Župnik Tone Glešič je blagoslovil spominsko ploščo

do domačega kraja, domačih in družine - do soproge Marice; Alenki in Matjažu je v zibko položil zasnove, da bosta postala - in tudi sta - uspešna, kaj - zelo uspešna glasbenika in - kako brezmejno srečen bi bil ob svojih štirih vnukih - kdo ve, morda tudi glasbenikih?! Naj sklenem. Na naših glasbenih šolah prirajamo vsako leto - od tistega zimskega meseca, ko nas je Ivan pred 25-imi leti nenadoma zapustil - koncerte v njegov spomin; zadnja leta tudi v spomin leta 1992 preminulega kolega in njegovega prijatelja Vladimira Lovca. Izbrani učenci izvajajo ob tej priložnosti njuna dela in dela drugih slovenskih skladateljev. Vaša pobuda za postavitve tega spominskega obeležja je res lepa; je tudi zahvala za opravljeno obsežno delo v žal kratkem, prekratkem življenjskem obdobju. Tudi njegovi sodelavci, profesorji z obalnih glasbenih šol, nekateri tudi njegovi učenci, vsi mi, ki smo skupaj z Ivanom - kar nas je še ostalo - glasbeno vzgajali takratni mladi rod - ter mnogi primorski glasbeni učitelji - se pridružujemo spominu na tega velikega moža. Ivan Šček, profesor in magister glasbe, dirigent, primorski in slovenski skladatelj, vzgojitelj, kolega in prijatelj, je živel s človeškimi, kulturnimi in umetniškimi vrednotami - obogateno življenje. Hvala!

Ivana Ščeka kot človeka, družinskega očeta, pedagoga in skladatelja še posebej spoznamo, če se sprehodimo skozi zapis, ki ga je sestavil njegov prijatelj, župnik Tone Glešič.

SPOMIN NA SKLADATELJA IVANA ŠČEKA

Na prošnjo in željo Krajevne skupnosti Vipava zapisujem doživljanje v zvezi z mojim sodelovanjem s skladateljem Ivanom Ščekom v letih 1965 - 1972. To ni popoln opis niti strokovna ocena njegovega glasbenega ustvarjanja na področju cerkvene glasbe in petja. Ne za eno ne za drugo nimam vseh podatkov in nisem usposobljen ter merodajen.

Za bralce glasila "Vipavski glas" obujam le hvaležen spomin na zadnjih sedem let skladateljevega življenja, ob 25-letnici njegove smrti. Iz tridesetletne časovne daljave ga zopet "podoživljam" kot človeka in kristjana, glasbenega pedagoga, dirigenta in skladatelja le cerkvene vokalne glasbe.

Bilo je leta 1965, ob zaključku 2. Vatikanskega koncila. Naš škof dr. Janez Jenko je poslal Vladka Piriha, stolnega vikarja in organista v Kopru, za župnika v Postojno. Mene, tedaj nedeljskega kaplana v Cerknem, je poklical na njegovo mesto v Koper. In tako sem se naenkrat znašel v stavbi škofije oziroma stolne župnije v družbi župnika, prošta Leopolda Jurca, in stolnega kaplana Bojana Ravbarja. Pod isto streho so bili še: gospod škof in njegov tajnik (naš sedanji škof) Metod Piriš, kancler Ivan Kobal, urednika Ognjišča Franc Bole in Silvester Čuk, sestre notredamke in kasneje še stolna kaplana Ludvik Rot in Renato Podberšič. Z vsemi tu omenjenimi se je skladatelj profesor Šček občasno srečeval in pogovarjal. Zadnje mesece življenja je imel tudi svoj avtomobil Fiat 850 parkiran na škofijskem dvorišču.

Meni je bila torej - poleg običajnih duhovniških opravil - naložena skrb za glasbo in petje v stolnici: bil sem organist in dirigent v eni osebni, kar je opravljal pred mano že vikar Vladko. Takrat smo uporabljali stare orgle na koru, tudi pevci so peli tu, ter harmonij v ladji stolnice. Cerkvinih pevcev je bilo menda okrog 20. Muzikalije je bilo treba iskati, razmnoževati na ciklostil. Ljudje, zlasti tisti na višjih položajih, zastrašeni od bivšega komunističnega režima, so oprezno prestopali prag cerkve. Težko je bilo ostati ali postati član pevskega zbora... V približno takšnem okviru in vzdušju razmer sem jaz začel - jeseni leta 1965 - s pevskega vajami. Vadili smo v pritličju škofijske hiše, pod škofovo spalnico. Zavedal sem se, da nimam ustrezne glasbene šole in večjih izkušenj za delo z zborom, da sem le samouk in ljubitelj glasbe in petja. Naj tukaj spomnim, da je takrat gospod škof poslal duhovnika Jožeta Trošta na študij glasbe v Rim z namenom, da bo kasneje, kot ustrezno usposobljen, prevzel skrb za glasbo in petje v stolnici...

V Delavalijski ulici št. 7 v Kopru, nedaleč od stolnice, je stanoval skladatelj Šček z ženo Marico in otrokoma Alenko in Matjažem. Kot profesor glasbe je bil zaposlen na Centru za

glasbeno vzgojo v Kopru in na gimnaziji. Pridno je komponiral posvetne in tudi že cerkvene skladbe (zadnje pod psevdonom Štefan Kovač). Študiral je tudi za dosego magisterija na Akademiji za glasbo v Ljubljani. Lepo ga je bilo videti, ko je s svojo ženo Marico, tajnico na Centru, navadno držeč jo za roko, odhajal iz službe domov.

Spomladi leta 1966 sva se srečala na ulici. In povabil me je v svoje stanovanje. Takrat se mi je predstavil "sin Vipave", poročen s "hčerko Bovca", že obdarjen z dvema otrokoma, glasbenik. Začutil sem, da imam pred seboj plemenitega, krščansko vzgojenega človeka in ga takoj poprosil za strokovno pomoč pri delu s stolnim pevskim zborom. Ni mu bilo lahko obljubiti sodelovanje v župniji, ker si je služil kruh pri delu z mladino na državnih ustanovah. Bivši režim je skrbno pazil na vsakega, ki ni trobil v njegov rog. Tvegati si izgubo službe, če si postal "moralno-politično oporečen". Profesor Šček mi je zaupal, da je vendar vsa ta leta po drugi svetovni vojni ostal povezan s Cerkvijo, da je skušal praznovati nedelje in se udeleževati svete maše v kakem drugem kraju. V njem je pustila vidne sledi verska vzgoja staršev v domači hiši v Vipavi, zato je mogel kljubovati družbenim tokovom, ki so hoteli uničiti vse duhovne verske vrednote.

Tu bi rad omenil tri dogodke, o katerih mi je osebno doživeto pripovedoval: svoja očetovska premišljevanja ob rojstvu hčerke in sina, svoje vzgojne postopke pri delu z mladino na gimnaziji in svojevrstno molitev glasbenika, ko je bila žena v bolnišnici.

Pravil mi je: "Veste, ko je Marica prinesla iz porodnišnice domov najprej hčerko Alenko in kasneje sina Matjaža, sem ju jaz prvič vzel v roke, in kot starček Simeon, ki je držal v naročju Jezusa, ganjen občudoval otroka - dojenčka, dar neba in sad božje ter najine zakonske ljubezni. Iz srca mi je, brez besed, vrela hvalna molitev k Stvarniku in Očetu vseh ljudi..." Lep zgled vernega moža in očeta!

Na gimnaziji v Kopru se je prof. Šček izkazal kot dober pedagog in prijatelj mladih. Ob njegovi smrti so to mladi sami potrdili, ko so v časopisnih člankih opisali njegove ure. Meni je npr. pripovedoval: "Veste, na gimnazijo nesem gramofonske plošče. Poslušamo dela velikih glasbenikov Beethovna, Mozarta, Haydna, Brucknerja... Trudim se mladim privzgojiti smisel za Lepoto, Red, Mir, Harmonijo... pri tem sam mislim tudi na Boga, čeprav ga v razredu izrecno ne omenjam. Po poslušanju glasbe in petja ter mojih priporočilih dijaki pišejo naloge o teh vrednotah. In mladi ljudje se razpišejo, raznežijo... Ko potem pregledujem njihove spise (včasih mi je kakšno nalogo osebno pokazal, prebral!), me kakšna misel mladih src gane do solz. Veste, oče Tone, v otrocih in mladini so skriti zakladi lepega, iskrenega, je hrepenenje po Najvišjem. Le mi, starši in vzgojitelji, moramo biti najprej sami odprti in navdušeni za duhovne vrednote in šele potem mladim polagati na srce smisel za občudovanje narave in življenja; na koncu koncev, za občudovanje čudovitih božjih del. Ta dela opevajo veliki glasbeniki v svojih vokalnih in instrumentalnih skladbah!"

Ko "podoživljam" svoje stike s profesorjem Ščekom, naj povem bralcu teh vrstic še njegovo tretjo zaupnost: "Veste, ko je bila moja žena bolna in je morala biti več časa v bolnišnici, sem bil jaz doma z otrokoma sam. V tistih dneh sem začel komponirati novo péto mašo z naslovom "Svetogorska mati". Ko sem v sebi iskal primerno melodijo na liturgične besede, sem ob tem "molil" za zdravje moje žene. Da, Svetogorski Materi božji sem jo priporočal...!" Kaj ni to primer svojevrstne molitve intelektualca - glasbenika, ki daje misliti tudi duhovniku!? Torej tak: človeški, dobrodušen, družaben, versko in glasbeno oblikovan profesor Šček je v letu 1966 postal dirigent našega stolnega pevskega zbora. Z njegovim prihodom na čelo zbora se je množilo število pevcev in pevk, tudi mladih, tako da je naraslo na okrog petdeset članov.

V tistih letih po koncilu in izidu konstitucije o svetem bogoslužju je bilo potrebno in zaželeno, da skladatelji uglasbijo nekaj psalmov, mašnih vzklikov in spevov. Zveza cerkvenih pevskih zborov na Tržaškem je 25. aprila 1970 v Bazovici organizirala srečanje pesnikov, glasbenikov in duhovnikov za širši krog Slovenije in zamejstva. Namen Zveze je bil "poiskati nov besedni in glasbeni slog slovenski cerkveni vokalni glasbi v duhu koncila... ter z zahtevami sedanjega človeka in slovenske glasbene tradicije." Profesor Šček, njegov poklicni kolega, profesor glasbe Anton Sever, in jaz smo se z veseljem udeležili tega srečanja in prisluhnili štirim referatom o poživljeni skrbi za pokoncilsko bogoslužje.

No, profesor Šček je že do takrat skomponiral in s cerkvenim odobrenjem izdal nekatere

psalme: npr. Gospod je moja luč in moja rešitev (Ps 27), Hvali Gospoda Jeruzalem (Ps 147). Toda "njegov" psalm 96, z naslovom Pojte Gospodu novo pesem, je ostal nedokončan v njegovi beležnici. Šele po Ščekovi smrti sta ga dopolnila skladatelj Vladimir Lovec in profesor Anton Sever.

Profesor Šček je samostojno uglasbil ali po Foersterju priredil nekatere mašne speve. Npr. božični spev: Videli so vsi kraji zemlje zveličanje našega Boga (prav ta spev je postal nekakšna himna koprškega stolnega zbora, ki že več let nosi ime po skladatelju Ščeku!). Uglasbil je pesem slednico za veliko noč z naslovom: Žrtvi velikonočni naj hvalnice pojo kristjani, in binkoštno: Pridi, pridi sveti Duh; kakor tudi obhajilni spev: Nagloma je nastal z neba šum... Za ženski zbor je uglasbil stopniški spev za praznik Brezmadežne z naslovom: Blagoslovljena si, Devica Marija, med vsemi ženami na zemlji... (naj tu dodam svoje vedenje, da je profesor Šček otroškovdano častil Mater božjo, in mislim, da je Marijina božja pot v Logu pri Vipavi pustila sled v njegovi duši). Pokazal mi je na 12 straneh prirejeno Schubertovo Ave Marija za: 1. kitico za solo, 2. za zbor in 3. za solo in zbor, v njegovi vokalni in instrumentalni (orgle) obdelavi. Ne vem, kje je ta skladba, a po mojem bi bila vredna, da jo kakšen zbor zapoje.

Kdor bi imel celoten popis Ščekovih cerkvenih pesmi, bi takoj opazil, da so božične najbolj prevzele njegovo notranjost in zato jih je največ. Ob rasti njegovih otrok in zadovoljstvu, da sta oba nadarjena za glasbo in že vadita primerne skladbe za klavir, je zložil nekaj otroških božičnih pesmic: npr. občuteno: Sveti večer zvoni, bom, bom, bom... ali: Otroci, le semkaj tecite nocoj... Od njegovih zborovskih božičnih pa smo vadili in peli: Blažena noč, Prišla je lepa sveta noč, Raduj, raduj se, človek moj. Spominjam se, kako je bil v pričakovanju božiča posebno poduhovljen. Vsako leto me je poprosil za malo mahu, ki smo ga v večjih količinah nabrali za stolnico. Še ga "vidim", kako je s tisto večjo ali manjšo najlon vrečko mahu, vesel kot otrok, hitel iz stolnice domov. Kako razpoloženi so doma vsi pripravljali jaslice, ne vem, lahko si le predstavljam. Vem samo za dejstvo, da se je prof. Šček 20. januarja 1972 dopoldne v svojem stanovanju prav ob jaslicah zgrudil na tla in, zadet od srčne kapi, izdihnil...

Vrhunec Ščekovih vokalnih cerkvenih skladb predstavljajo njegove péte maše natisnjene in izdane s cerkvenim odobrenjem. Te so: Nedeljska maša št. 1, Lahka péta maša, Sveta maša v čast Sv. Jožefu (za otroški ali ženski zbor), božična péta maša Sveta noč, péta maša Svetogorska mati in najslavesnejša velikonočna péta maša Kristus je vstal (morda še katera!?). Kolikor vem, se največ poje njegova Lahka péta maša. Kakšen večji zbor pa je tudi že izvajal in še poje njegovo velikonočno mašo Kristus je vstal.

Profesor Šček je prvi med slovenskimi skladatelji, takrat po koncilu, pripravil zbirko z naslovom: Novi mašni obred - petje mašnika in odgovore ljudstva ob spremljavi orgel; uglasbil besedilo Apostolske vere in Očenaša. Vse to smo prepevali pri bogoslužju v stolnici in tajnik Metod Pirih - naš sedanji koprski škof - je vse te Ščekove speve občuteno pel tudi pri pogrebni maši za pokojnim skladateljem, dne 22. januarja 1972, v Vipavi.

Od njegovih pétih maš smo prepevali le tri (Nedeljska, Lahka in Kristus je vstal) in nekatere njegove pesmi (Glejte, veliki duhovnik; Mašnik k darovanju...; O, dajte src mi milijon...; Nihče ne ve za moje skrbi (črnsko duhovno - v Ščekovi priredbi). Od slovenskih skladateljev je profesor Šček posebno cenil Premrla, Riharja, Vodopivca... pri svojem ustvarjanju je iskal navdiha pri Foersterju, Sattnerju. O Mavu je rekel: "To bi bil največji slovenski glasbenik, če bi mu bila v mladosti omogočena solidna glasbena izobrazba."

Leta 1967 smo dobili za stolnico nove elektronske orgle (nad njimi profesor Šček ni bil preveč navdušen!) in jih postavili v prezbiterij, najprej zadaj v absido, kasneje ob glavni oltar (kar tudi koncil priporoča!). Takrat se je tudi pevski zbor preselil s kora v prezbiterij. Profesor Šček je bil kot dirigent postavljen spredaj pred vse vernike. Sprva mu ni bilo vseeno, saj se je ob tem "spotikal" kak njegov kolega na glasbeni šoli ali na gimnaziji. On pa se ni pustil ustrahovati, nasprotno, bolj in bolj je pričal za svojo vero. Za največje praznike v letu je prvi pristopal k svetemu obhajilu in potem za njim prav vsi pevci in pevke. Ko je leta 1970 nastopil službo stolnega kaplana Renato Podberšič in osnoval zakonsko skupino, je tudi profesor Šček z ženo postal njen aktiven član. Skupaj z drugimi je tudi on - ob božji besedi - poglobljaj svojo vero in zakonsko duhovnost.

Na pevske vaje - ki smo jih imeli po dvakrat ali trikrat tedensko, je redno prihajal, in kmalu že pripeljal s seboj hčerko Alenko. Po molitvi Očenaša je navadno sledilo malo "vpevanja", nato je zanimivo predstavil novo skladbo, jo analiziral, določil vdihne med frazami, opozoril na izgovorjavo, predvsem pa je skušal podati (interpretirati) željo skladatelja. Češ, če jo čimbolj "pogruniamo", bo naučena pesem tembolj verno zazvenela, bo blizu zamisli avtorja. Navadno smo vadili po dve - tri nove skladbe (v celoti ali delno) in ponovili znane za nedeljsko bogoslužje. Profesor Šček se ni bal napora. Dajal je glasne opomine (če se je npr. pojavil kakšen daljši klepet), pograjal glasove, ne posameznika, ponavljal - zapel najprej sam - potem vabil k ponovitvi pevce, pohvalil, bodril, pa tudi jezno zavpil in se kmalu posmejal. Pevcem je s svojo velikodušnostjo dokazoval, da so pevske vaje za bogoslužje resna zadeva. Včasih je izjavil: "Za Boga ni nobena žrtev prevelika in nobena skladba dovolj naštudirana!" Pa še: "Moški, za veliko noč vsi k spovedi, da bomo lepše in zares iskreno zapeli, da ne bomo "lagali", da res ljubimo Boga, kar je vsebina cerkvenih pesmi!" To - prejem zakramentov - ni samo priporočal pevcem, ampak tudi sam pokleknil v spovednici, prejemal sveto obhajilo....

Pevske vaje smo imeli najprej v pritličju škofije, potem v veroučni šoli (rotunda), občasno (glasti "generalke" v stolnici. Ko smo nekoč v zakristiji stolnice ponavljali Premrlo pesem: Marija, dobrotno nam ohrani dom in rod, je naenkrat skozi okno priletela polovica zidaka - opeke, razbila šipo in k sreči le lažje ranila enega pevca in eno pevko. Ko je popustil preplah, smo vadili naprej.

Vsako leto smo odšli kot pevski zbor na romanje, npr. na Svete Višarje, na Sveto goro, v Idrijo, v Drežnico itd.

Največ skrbi in odgovornosti si je naš stolni zbor naložil s pripravo škofijskega srečanja pevcev in organistov, 26. maja 1968 na Sveti gori. Namen srečanja je bil predvsem zapeti nekaj mašnih vzklikov za večje praznike po navodilih koncila. Takrat je profesor Šček pripravil poseben referat z naslovom: Cerkevna glasba - molitev - višja oblika češčenja Boga. V referatu je lepo obdelal Beethovnovo misel "Če pride pesem iz srca, bo gotovo potrkala na druga srca". (Referat je na srečanju prebral njegov pevec). Peli smo njegovo péto mašo Kristus je vstal ter nekaj novih načinov stalnih in spremenljivih mašnih spevov. Na Ščekovo pobudo smo zmolili Očenaš za 17 pokojnih primorskih skladateljev in za vse, ki so se trudili za razvoj cerkvene glasbe. Sveto mašo je vodil prelat Andrej Simčič, navdušeno je pridigal o pomenu petja v cerkvi. O tem sta spregovorila tudi gvardijan Martin Perc in duhovnik Rafko Valenčič. V ladji svetogorske bazilike je bilo navzočih veliko pevcev in organistov iz naših župnij.

Ko je profesor Šček že dve ali tri leta dirigiral, je začel navduševati pevce, da bi pripravili celovečerni koncert cerkvenih pesmi in ga posneli za Radio Trst. Jaz sem bil nekoliko skeptičen v zvezi s takim načrtom, ker sem se čutil nesposobnega spremljati petje za širšo javnost; pa me je profesor "grajal", češ, da moram biti bolj optimističen in tako spodbujati pevce tudi za snemanje. No, do tega snemanja nismo uspeli priti...

Jesen leta 1971 smo pričeli vaditi pesmi za božični koncert v stolnici in v cerkvi v Knežaku. Profesor Šček je za napovedovalca pripravil pomenljive uvode v posamezne božične pesmi. Operna pevka Danijela Hrvatina, tudi članica stolnega zbora, je pela odlomek Kdo je ta iz Assumptio Hugolina Sattnerja. Naštudirali smo 18 božičnih pesmi in Glorio iz Pastoralne péte maše Karla Kempterja. - Naj tukaj zapišem naslednji pripetljaj: Ko smo pri pevskih vajah vadili omenjeno Glorio, jaz večkrat nisem na klavirju pravočasno zaigral sinkopo. To je seveda "metalo iz tira" dirigenta Ščeka, pa je bliskovito skočil h klavirju in udaril po tipki tako močno, da se je pod strunami kladivce razpočilo in odletelo... Vsi smo butnili v smeh, vendar takrat še nismo poželi vsega smeha. Ta dogodek smo podoživljali še nekaj tednov kasneje. Kladivce je namreč prišel zamenjat Milan Komel (uglaševalec klavirjev na Glasbeni šoli). Mož, hudomušen kot je bil, je takrat dejal profesorju Ščeku takole: "Ivo, drugič mahni kaplana po glavi, če ti pravočasno ne udarja po pravih tipkah, in ne tolci nedolžnega klavirja; jaz ga ne bom hodil popravljal..."

Ob koncu tega mojega spominjanja na profesorja Ščeka, naj dodam še dogodke, ko je on vodil stolni zbor oziroma mu dirigiral pri zadnjih mašah v svojem življenju. V mojem zvezku sporedov pesmi v stolnici stoji zapisano: Razglašenje Gospodovo, 6. januar 1972. Pri večerni

maši je profesor Šček dirigiral naslednje zborovske pesmi: Rihar: Prisetil je veseli dan, - iz Čadeževe zbirke: Slava Bogu - mir ljudem, - Kempter: Slava, - Premrl: Le spi, le spi nebeško Dete ti, - Rihar: Raduj človek moj. Na praznik Jezusovega krsta, 9. januarja 1972, sta prepevala pri sveti maši v koprski stolnici dva zbora iz Stare Gorice (mešani zbor "Lojze Bratuž" in moški zbor "Mirko Filej"). Po maši je bil še njun koncert božičnih pesmi.

Spominski koncert na Zemonu, izvajalci so člani skladateljeve družine ...

"Četrtek, 20. januarja 1972 je umrl (kap!) naš dirigent, profesor glasbe in skladatelj IVAN ŠČEK. Veliko je storil za božjo čast, zložil lepo število slovenskih pétih maš, spevov in pesmi. S cerkveno pesmijo, ki jo je globoko doživljal, je na njemu lasten način molil Boga, kar so njegovi pevci videli in čutili na njem vedno, zlasti pa ob največjih cerkvenih praznikih. Z veliko požrtvovalnostjo je vodil naš zbor v letih 1966-1972 in mu s svojim glasbenim talentom ogromno pomagal pri pevski rasti, nič manj pa tudi v duhovnem oziru. Šček je bil mož globoke vere v Boga in kot otrok pristrčne ljubezni do Matere Marije - Brezmadežne. Naj mu bo Bog bogat plačnik!"

Umetniški koncert na Zemonu, ki so ga očetovemu spominu poklonili njegovi otroci in ostali družinski člani kaže, da je prizadevanje skladatelja, da ti, ki jim je poklonil največ svoje ljubezni, nadaljujejo njegovo začeto, a prehitro končano pot ustvarjanja. Za tiste, ki se koncerta niste mogli udeležiti, naj zapišemo, da je koncert snemal Radio Koper in bo v celoti predvajan ob obletnici skladateljeve smrti v mesecu januarju.

V imenu Sveta KS Vipava se ponovno zahvaljujem vsem, ki ste kakorkoli pomagali pripraviti slovesnost, še posebno akademskemu slikarju Lucijanu Bratušu za oblikovanje spominske plošče in vsem tistim, ki ste tudi z denarnimi prispevki pokazali razumevanje za našo pobudo ob tem slovesnem dogodku: Agroind 1894, Občinski odbor SKD Vipava, PAMI d.o.o. Nova Gorica, FAMA, Bojana d.o.o., HKS Vipava, Cvetličarna A&A, GOP Zidar, knjigarna Črtica, knjigarna Zvonček, TIKA.

... in komorni pevski zbor Kras pod vodstvom Matjaža Ščeka

*predsednica KS Vipava
Marta Rodman*

TRIJE MUCKI

Trije mucki lepo go - de - jo, ko zvečer se skupaj snidejo,

kar brez not jo lepo ure - že - jo in pa še kako le - po.

Prvi mucek tam od Slezenca,
drugi mucek tam od trškega pekla
tretji mucek s hriba sončnega,
tam smo mucki mi doma.

Trije mucki so prav žalostni,
ker nobene mucke za njih ni,
ravno zdaj k'so mesečne noči,
oh, kako jih to boli.

Prvi mucek pravi: "To ni prav",
drugi mucek pravi: "Ne vem, kaj bi d'jal",
tretji mucek pravi: "Kaj bi jamrali, saj
v samostan še ne bomo šli."

Zgornjo pesmico so sestavili trije vipavski mladeniči, ki so žal, že vsi pokojni. Pesmica ima tudi prav simpatično melodijo. Prvi mucek je bil Ivan Šček (1925-1972), drugi Miloš Mesesnel (1924-1944), umrl v taborišču Dachau, tretji pa Martin-Tine Štanc (1924-1987). Tekst je napisal Tine Štanc, melodijo pa Ivan Šček. Besedilo sta oživili Olga Podobnik iz Ljubljane in Elka Šček iz Vipave, ki je zapisala tudi note.

PREDSTAVLJAMO VAM

120 LET KOVAŠKE OBRTI PRI TINKNOVIH V VIPAVI

Jožef Šček, rojen 17. septembra 1856, kovaški mojster. Tako je zapisano v krstnih bukvah, kot tudi v spričevalu - diplomi iz leta 1878 z dodatkom, da je opravil mojstrski izpit na Podkovski šoli v Ljubljani. Njegova prva kovaška delavnica (kovačija) je bila pri Hribovih na koncu dvorišča. Leta 1900 je kupil hišo blizu takratne šole ob izviru Slezenca in se iz prejšnjega doma na hribu (Pod gradom) tja preselil z družino. Že tedaj je k hiši prizidal manjšo kovaško delavnico in v njej nadaljeval z obrtjo še polnih 20 let. Toda

Mojster Tinkn s sinom Ivanom

takrat še odprta struga Slezenca mimo hiše s kovačijo do "gase" je bila za njegovo obrt huda ovira. Na njegovo pobudo so strugo leta 1906 pokrili in tako si je

Slušatelji iz Podkovske šole v Ljubljani 1912 leta

pridobil nujno potrebno dvorišče. Polovico stroškov je kril sam, polovico pa občina, saj je bil tako omogočen tudi javni prehod. V tistem času sta delovala še dva kovača: mojstra Ernest Ščuka na "placu" ob vinarski zadruzi in Ivan Bizjak, ob izviru Lipice. Dela pa je bilo za vse tri kovačije dovolj. Moj oče, Ivan Šček, rojen 1892. leta, se je učil kovaštva najprej pri svojem očetu, kasneje pa - enako kot oče - na Podkovski šoli v Ljubljani. Mojstrski izpit je opravil leta 1912. Kmalu za tem je bil poklican na redno služenje vojske. Tam ga je dohitela 1. svetovna vojna, iz katere se je vrnil leta 1918, po opravljeni preko šest let dolgi vojaščini. Medtem ga je pot zanesla po večjem delu tedanje Avstro-Ogrske: od

začetnega služenja v Pulju v Tirole (že v vojni) do daljšega bivanja na Dunaju in na Madžarskem, kjer je dočakal konec vojne. Ves čas dolgotrajne vojaščine je opravljal delo v podkovstvu, saj je bila motorizacija takrat šele v povojih.

Po vrnitvi iz vojne je prejel vabilo za zaposlitev na podkovski šoli v Ljubljani, kjer je prevzel mesto glavnega mojstra v podkovstvu. Medtem, ko je njegov oče vsa leta

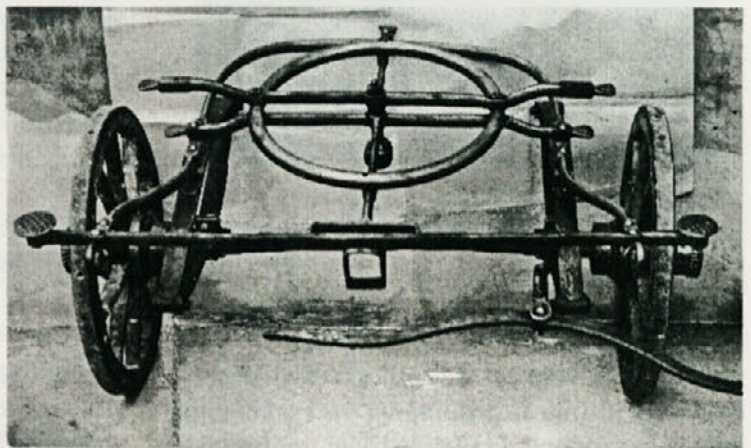
sinove odsotnosti delal v kovačiji le ob pomoči mlajšega sina Jožeta, se mu je kmalu po vojni pripetila poklicna nezgoda. Poškodoval si je dlan leve roke, tako da je postal lažji invalid. Ker ga je kasneje prizadela še starostna onemoglost, je bil prisiljen poklicati domov starejšega sina Ivana, kovaškega mojstra v ljubljanski podkovski šoli (mlajši sin namreč še ni bil izučen). Tako je med leti 1919 in 1960, ko ga je bolezen delovno onesposobila, deloval kot samostojen kovaški in podkovski mojster.

V tem dolgem delovnem obdobju se je zvrstilo lepo število fantov - učencev, ki so se izučili te obrti. Bilo jih je več kot dvajset. Mnogo od teh jih je že umrlo, padli so v II. svetovni vojni. Med vajenci je bil tudi moj brat Ivan, ki bi moral kot edini sin

naslediti očeta v obrti. Žal je vojna to očetovo željo preprečila.

Nasilje Italije nad nami se je stopnjevalo, tako so v februarju 1943 pobrali vse naše fante med 16. in 18. letom in jih internirali v posebne bataljone. Med iztrganimi je bil tudi naš Ivan, ki je skupno z vajencem Ludvikom Gostišo iz Zadloga delil usodo mnogih na tirenski strani srednje Italije. Namen Italije je bil, da bi ob izločeni moški populaciji odvedli še vso odraščajočo moško mladino in tako onemogočili krepitev skrivajočega se partizanstva.

Pregnani mladi fantje so bili v komaj šestih mesecih gnani vzdolž celega polotoka, vse do Sicilije. Prav takrat pa so doživeli izkrcanje zaveznikov na ta otok. Tej invaziji

Izdelek kovačije pri Tinknovih

je sledil umik italijanskih sil, skupno z našimi fanti, na kontinent (kot rečejo otočani) in septembra 1943 je prišlo do razpada italijanske vojske. Kljub nastali zmedbi se je mnogim uspelo prebiti do doma, tudi našemu Ivanu.

Po prihodu se je moral vključiti v partizansko vojsko, kjer pa je oboel za tuberkulozo. Ta huda bolezen je povsem spremenila njegovo življenjsko pot.

Med tem časom je ostal oče pri delu brez pomočnika. V tej stiski sem bila jaz očetu v pomoč vse do leta 1946, ko je prišel kot vajenec v uk Rafo Skapin, za njim pa še nekateri drugi.

V vsej dolgi dobi delovanja hišne obrti - tako deda, kot za njim očeta - je vse delo potekalo ročno, brez (večjih) strojev. Izjema je bil staromodni ročni vrtalnik na steni, z velikim vztrajnikom pod stropom, in morda še velik meh na nožni pogon,

priključen na ognjišče, za razpihovanje žerjavice, v katerem se je mehčalo železo za nadaljnje obdelovanje. Kovaškega obdelovalnega orodja je bilo vse polno: več različnih nakoval, razna kladiva, "štance",

težke vozove za prevoz lesa iz gozdov, pa tudi lahke vozove, imenovane "zapravljivčki". Pri izdelovanju vozov so lepo sodelovali obrtniki: Jože Kobal in Matija Lavrenčič - kolarja, in Ivan Plešnar - sedlar, mojstri, katerih delo je bilo medsebojno povezano. Približno do leta 1945 je bilo v okolišju, ki sega globoko v Kras, v Spodnjo Vipavsko

Trije vipavski mojstri povezani z delom: kovač Ivan Šček, kolar Jože Kobal, sedlar Ivan Plešnar. Takoimenovani "ljubljski zapravljivček" in otroški voziček. Izdelek vseh treh mojstrov. Posnetek iz leta 1937

dolino in v naš gorski predel, veliko število konj, samo v Vipavi jih je bilo okrog 40. Glede na to, da je treba obnavljati podkovanja vsake tri mesece in glede na vse večjo zmogljivost in slovečo strokovnost naše kovačije, je bilo podkovstvo glavna panoga dela. K nam so prihajali tudi lastniki specializiranih konj: jahalnih, športnih in drugih, ki so potrebovali posebne usluge. Rada bi omenila še neko posebnost naše kovačije: ob kovanju žarečega železa sta delavca s težkima in mojster z lažjim kladivom skupaj udarjali v točnem časovnem zaporedju in tako ustvarjali nenavaden zvočno-ritmični učinek. Takemu kovaškemu "pritrkovanju" je bilo nadvse prijetno prisluhniti...

Oče je opravil tudi izpita iz veterine in poznavanja

neoporečnosti mesa za prehrano. Živinorejci so ga ob porodih in boleznih živine radi poprosili za pomoč. Zelo ga je cenil tudi živinozdravnik dr. Andrej Poberaj, ki mu

Račun

leta 1932.		
April. 12.	4. Stare podkov	12. Lir.
Junij 20.	2. Novi podkov z stavi in koliti nove ostriželi	18. "
Julij 11.	1. nove podkov	8. "
September 9.	3. Stare podkov nove	14. "
Za žerjavice due 20/10 1932.		49. Lir.
Spustovanjem		
		Ivan Šček.

Račun iz leta 1932

rezila za navoje in še mnogo drugega. Kovačija je bila usposobljena za vsakovrstne kovaške storitve. Izdelovali in popravljali so razna kmečka orodja: pluge, brane,

je veliko pomagal, zlasti v hujših primerih obolele živine.

Od leta 1953 naprej, ko so "železni konji" - traktorji začeli izrivati žive, prijazne in razumne konje, se je moralo tudi kovaštvo prilagajati novim razmeram.

Ko je leta 1960, v 68. letu starosti, oče obolel za posledicami kapi - ohromela leva stran telesa, je njegovo delo prevzel eden njegovih zadnjih učencev, moj svak Nace Česen. S pridnimi rokami in skrbnim delom je sčasoma povečal delavnico, jo

moderniziral in opremil s sodobnimi stroji: varilci, škarjami, stružnico, raznimi brusilkami... Oče, ki je takrat še živel, se je tega napredka zelo veselil.

Žal bo morala dobro delujoča starodavna hišna obrt za svakom zamreti, ker nima naslednika v tem poklicu. Tedaj bo ugasnil ogenj, utihnilo bo kladivo z nakovalom in obstali bodo stroji.

Elka Šček

IZ NAŠE PRETEKLOSTI

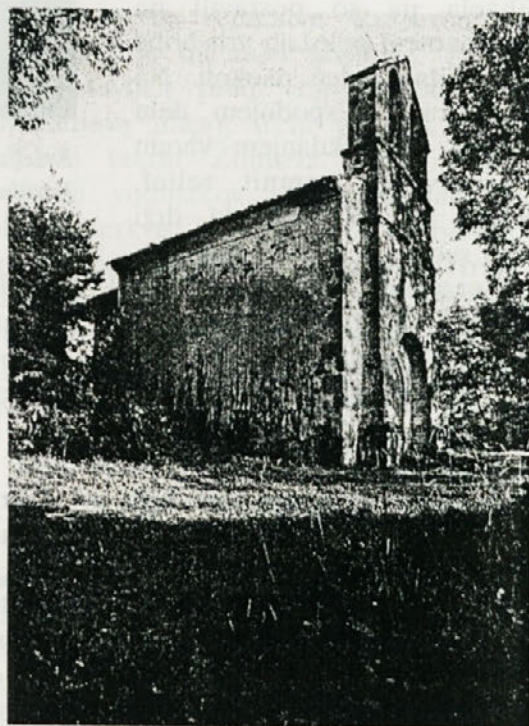
ERZELJ

Prvotno je bil Erzelj naselje, zgrajeno na griču. Pozneje so ga obdali z obzidjem, ki je prebivalce varovalo pred divjimi napadalci in roparji. Oglejmo si, kako je nastalo ime kraja Erzelj. Povsem verjetno izvira iz starih časov, **ERCEL** je keltsko-galska beseda, pomenila naj bi lastnika veleposesti, ki živi v večjem kraju - mestu; mogoče je bil tedaj ta lastnik v Ogleju. **Torej samo ime Ercel izvira že od Keltov**, pred Rimljani. Pozneje so bili prvi lastniki starega vipavskega gradu in zemljišča oglejski patriarhi, kar nam kažejo prvi zapisani viri, torej je bil tudi Erzelj v njihovi lasti. Pri ogledu knjig v župnišču na Slapu najdemo v poročni knjigi I. 1778. ime kraja **ARSEL** (Erzelj). Pod avstro-ogrsko monarhijo je bil Erzelj imenovan v nemščini **HERSELL**.

Erzelj leži na nadmorski višini od 306 - 424 m in se deli na zaselke: Vovki, Miški, Mesesneli, Tabor, Hrib in Lenivec*. Prvi zaselki nosijo ime po priimkih prebivalcev, ki so bili v teh delih vasi prvi naseljeni. Na vzhodni strani naselja nas spominja na daljnjo preteklost kraja ime **Gradišče**, čeprav ni videti kakšnih znakov zidov ali jarkov, pa vendarle ime nekaj pove in ime bližnjega hriba **Obelunc** (409 m), naj bi bilo keltskega izvora. Še ena nenavadna posebnost: Erzelj je eno redkih naselij na območju Slovenije, ki se začneja s črko E.

Pod Erzeljem, na Lenivcu, izvira "zlata voda". To je prijetno hladna studenčnica

za pitje in je v suši neusahljiva; izliva se v slapenski potok. Za preskrbo z vodo po zaselkih so imeli Erzeljci obzidane vodnjake, iz njih so zajemali pitno vodo ali pa so jo

Cerkev sv. Lovrenca je ena izmed najstarejših cerkva pri nas, v njej je umetniško pomemben "zlati oltar"

imeli za pranje. Ti vodnjaki so bili po zaselkih: Pod Pajštvo, pod Škvarčevimi, pri Miški, Urščev pri Repcovih in v Zajami pri Bizjaku. Nekatere hiše so imele tudi svoje štirne, globlje vodnjake, vanje se je

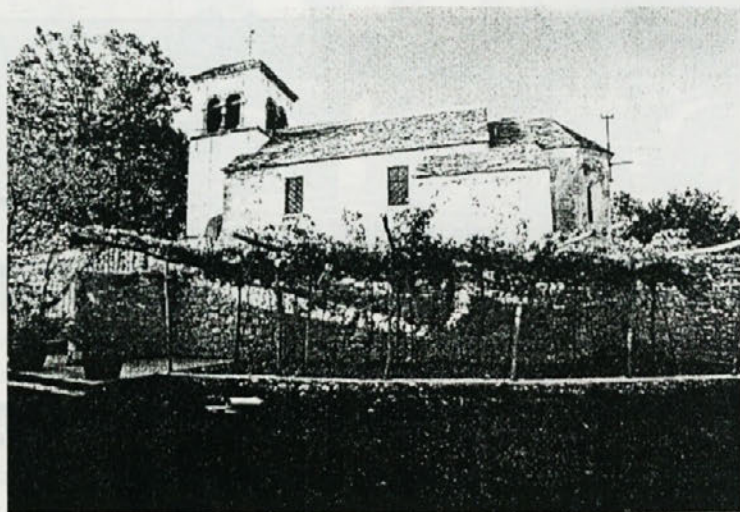
stekala kapnica ali deževnica. Ob tem so bili še trije kali, predvsem za napajanje živine in za gašenje požarov; ti so bili pri Šoli, pri Mišku in ob kapelici pri Bizjaku. Prva zgrajena pot, ki je nekdanj povezovala Erzelj z bližnjim pomembnim naseljem, je potekala iz Tabora čez Gornjo Branico v Štanjel. Poznejša druga pot je vodila čez Rahoto na Goče. Ob tem so uporabljali tudi pot čez Klokovščak**, ki pa je bolj strma. Za povezavo kraja so uporabljali tudi druge manjše poti ali kolovoze, iz Lenivca proti Gaberju, proti Planini in čez Preske na Slap. končno so 1924.-25. leta zgradili sedanjo cesto do Trebižanov, ki je sedaj asfaltirana in povezuje Erzelj prek Planine z Ajdovščino in prek Branice z Vipavo in s Krasom.

Na Erzelju je zelo stara župnija, o tem nam pričata dve cerkvi v Taboru (423 m). Cerkev sv. Lovrenca so zgradili v zavetju pod vrhom griča, cerkev sv. Mihaela pa so postavili na dominantnem položaju vrh hriba in je vidna daleč naokoli. Na čelni strani v spodnjem delu zvonika, ob nekdanjem vhodu v cerkev, je kamnit relief, podoba sv. Mihaela, ki drži pred seboj v rokah tehtnico. Pod erzeljsko župnijo je spadal tudi del Branice. Po tem je nekaj časa gospod župnik z Erzelja upravljal faro na Slapu. Na Lenivcu, na robu grebena griča nad Gaberjem, je stala cerkva sv. Petra, te pa že dolgo ni več. Vrh grebena nosi iz tistega časa še danes ime hrib sv. Petra, ki je na višini 364 m. Na hribu Lukovnik (350 m) je stala cerkva sv. Katarine, ki je tisti čas spadala pod Erzelj. Zdaj tudi te ni več in dele iz notranjosti so prenesli v Branico.

Erzeljski Tabor je bil nekdanj zelo dobro vzdrževan in utrjen. Na tem mestu je stal grad oglejskih patriarhov, ki je bil omenjen že 1351. leta. V stari gotski cerkvi sv. Lovrenca je znamenit umetniško izdelan "Zlati oltar" in freske iz 16. stoletja. Na gotski slog nas opozarja že sam portal ob vhodu v cerkev. V cerkvi sv. Mihaela iz 1466. leta pa so še nerestavirane freske. Ko so Turki 1477. leta prodrli v Vipavsko dolino, so ropali in uničevali vse, kar jim

je prišlo pod roke. Takrat je bila razdejana tudi romarska cerkev v Logu. Marijin kip so v naglici odpeljali in ga shranili na utrjenem hribu sv. Pavla na Planini, ko pa je bil ta hrib v nevarnosti, da bi ga Turki zavzeli, so kip prenesli v **močnejše utrjeni Tabor na Erzelju**. Po odhodu Turkov, ki jim je načeloval Omar beg, so Vipavci prenesli kip nazaj v Log, v obnovljeno cerkev.

V zaselku Lenivec pri Kobalu, hišna št. 24, sem pred leti videl ob vhodu v hišo na tleh položeno preklado, na kateri je

Erzeljska župna cerkev sv. Mihaela, ki stoji na vrhu Tabora in je vidna daleč naokrog, je iz 1466. leta, v njej so še nerestavirane freske

bilo vklesano: **HOC OP F FECIT MIHAEL FASSIO 1577.** (to delo je dal napraviti Mihael Fassio*** iz Kotorja). Mogoče je ta del iz starega župnišča na Erzelju. Pri obnavljanju ali pa pri gradnji novega župnišča so to staro preklado iz 1577. leta odnesli na Lenivec in jo hoteli uporabiti pri gradnji hiše. Imenovani Mihael Fassio je služboval kot duhovnik v Hrenovicah in v Slavini pri Pivki, kjer je umrl 10. julija 1588. leta. Verjetno je pred tem bival na Erzelju, kar nam potrjuje vklesan napis.

Pri vhodu v Tabor, levo pod cerkvijo sv. Lovrenca, je bil postavljen 6 metrov visok, okrogel obrambni stolp s strelnimi linami. Poleg njega so bila vhodna železna vrata. Stolp so prebivalci kraja 1952. leta podrli in kamenje uporabili za gradnjo hiš. Tako je ta zanimivi zgodovinski objekt šel v pozabo. Ljudje so takrat to počeli iz nevednosti in iz potrebe po gradbenem materialu, ki ga je takrat po vojni močno primanjkovalo. Prostor, sto metrov nižje

pod tem stolpom, se še danes imenuje Straža. Priča nam o tem, da so tu, pod Taborom, po potrebi, posebno ponoči, postavljali stražo.

Erzeljci pa ne bi bili to, kar so, če ne bi hoteli imeti vse v svoji vasi. Takrat, pod avstro-ogrsko državo, so hoteli poleg svoje župnije še lastno šolo. Premožni posestnik gospod Habe iz sosednje večje vasi Goče, ki je imel takrat glavno besedo, ni hotel, da bi zgradili šolo na Erzelju in je dejal: "Erzeljski otroci naj kar hodijo v šolo na Goče". Vaščani so se temu uprli in na lastne stroške zgradili svojo šolo.

Po prvi svetovni vojni, ko so naše kraje zasedli Italijani, so prišli k nam italijanski učitelji. Na Erzelju je učila učiteljica in med prvimi besedami, ki jih je naučila, so bile naslednje: "Io sono Italiano." (Jaz

sem Italijan.) Na Erzelju do takrat ni bilo nobenega prebivalca italijanske narodnosti, razen italijanske učiteljice na šoli.

V daljni preteklosti, ko je pretila nevarnost, so se prebivalci Erzelja umaknili v Tabor, te pretnje pa že dolgo ni več. Nato se je prebivalstvo zaradi hribovite lege odseljevalo in naselje se je krčilo. V zadnjem času pa vas, ki ima dobre naravne pogoje za turizem, oživlja in kraj z okolico dobiva čedalje prijetnejšo podobo.

Franc Cerovšek

Op. pisca:

Lenivec* - v narečju Leniv'c

Klokovščak** - v narečju Klopočnjak

Mihael Fassio*** - Zabukovec: Zgodovina Slavine str. 202

VIPAVSKI VODNJAKI

Vipava je kraj, zelo bogat s človeku nenadomestljivo tekočino - vodo. To bogastvo izvira na mnogih krajih v čudovitih izviri. Zato se človeku postavlja vprašanje, ali so imeli v Vipavi sploh kdaj tudi vodnjake ali "štirne", saj o njih ne najdemo vidnih ostankov.

Po spominu pričevalca Ivana Poniža (1911) so bili v Vipavi poleg številnih izvirov tudi vodnjaki. Najprej so bili to trije javni vodnjaki, za katere je skrbela občina. Največji in najlepši je bil vodnjak pred

staro šolo na sedanjem Ruštovem trgu. Postavljen je bil med kostanje. Drugi je bil postavljen pred vrati Žgavčeve hiše (Beblerjeva ulica), tretji vodnjak ali izvir je bila takrat Žontova jama. Vodo iz naštetih vodnjakov so uporabljali ljudje okrog cerkve sv. Štefana. Prebivalci iz spodnjega dela Vipave in iz dela Hriba so zajemali vodo iz Podfarovža, Podskale, Podlipce in potoka v Tabru. Pozneje so si uredili vodnjake še premožnejši kmetje na dvorišču svojih domačij (Kebetovi, Štacinovi, Skukovi, Štekarjevi, Cuntovi, Pintarjevi, Črncovi, Prelcovi, Tinknovi).

Postavitev vodnjaka ni bila težka naloga, saj so dobili vodo že po 5-6 metrih kopanja. Takrat je bila talna voda čista. vodnjake so zidali preprosto, enostavno. Znotraj so jih obzidali s suhim kamenjem, na vrhu pa zaključili z ometanim kamenjem do višine 90 cm. Ljudje so vodo nosili iz vodnjakov v škafih na glavah ali v

Javna pipa na trgu pred staro šolo po letu 1930

vedrih s "cingulami".

Do vodnjaka pred staro šolo sta vodili dve kamniti stopnici. Dostop je bil možen iz štirih strani. Med stopnicami so bile nameščene kamnite plošče. Na vrhu vodnjaka je bilo pritrjeno kolo - vztrajnik s črpalko. Vodnjak je bil visok 160 cm, tako da je človek udobno stal in točil vodo. Na vodnjaku je bilo nameščeno tudi korito za umivanje. Okoli vodnjaka in na stopnicah je bilo vedno veliko otročadi, predvsem šolarjev, ki so si tam umivali roke. Vodnjak je bil takrat center druženja ljudi. Tam so se srečevali, pozdravljali in malo poklepetali. Okoli leta 1930 so v Vipavi napeljali javni

Trg pred staro šolo z vodnjakom in gnojnim vozom s konjsko vprego. Fotografirano okoli leta 1920

vodovod, ki je zamenjal potrebo po vodi iz vodnjakov. Takrat so vodnjak pred staro šolo pokrili, ostale dele pa porabili. V bližini so postavili javno pipo. Pipo so postavili tudi na krajih ostalih dveh javnih vodnjakov in še eno na Hribu pri Božičevih. Postavitev javne pipe pred staro šolo je bila za tiste čase velika reč. Vipavci so pripravili veliko slovesnost. Novo pridobitev je blagoslovil takratni dekan Ignacij Breitenberger.

Poleg javne pipe so postavili še javno tehtnico z majhno hišico. Menda je to

tehtnico financiral takratni zdravnik dr. Pavlica in pa družina Poniževih, ki je imela trgovino in jo je sama veliko uporabljala. Ljudje so tu tehtali vse pridelke in različni tovor: živino, drva, seno, žito, krompir, moko in drugo. Zaradi bližine sedeža Vinarske zadruge se je na tej tehtnici takrat tehtalo vse grozdje iz doline. Tehtnico so postavili delavci iz Vidma (Udine). Zadnja, ki je za to tehtnico skrbela in imela tudi ključ, je bila pok. gospa Boža Poniževa. Ko se je tehtal tovor na kamionu, so čez tehtnico postavili močne lesene dile, da se je lahko kamion zapeljal na tehtnico. Hišico in tehtnico so

odstranili okoli leta 1960, ko je to opravilo prevzela na novo postavljena tehtnica ob novi vinski kleti, danes Agroindu. Mehanizem stare tehtnice pa so prenesli v "štale" na živinsko farmo.

Ob izviroh, vodnjakih in javnih pipah pomislimo še na kopalnice, ki so tudi v tesni povezavi z vodo. Zanimiv je podatek, da so bile po letu 1930 zgrajene v Vipavi kar tri kopalnice, kar je bilo za ta čas zelo napredno. Znano je, da je mesto Banja Luka pred II. svetovno vojno premoglo le eno kopalnico. Torej je bila Vipava daleč pred tem mestom. Prvi so postavili kopalnico Fajdigovi. Tem so se kmalu pridružili še Hrovatinovi in Hotelski. Množično pa so ljudje postavljali kopalnice nekako po letu 1965-1970. Sedaj si brez nje ne moremo predstavljati sodobnega življenja. Tako gre

pač razvoj naprej.

Povrnimo se sedaj k našemu vodnjaku pred staro šolo. ta je samo pokrit in kliče po obnovi, ki bi trgu dala lepšo podobo.

Magda Rodman

KRONIKA ŠTIRIRAZREDNE LJUDSKE ŠOLE V VIPAVI

Pokojni sosed Franc Lekan (1901-1974) se je velikokrat spominjal mladih dni, ko je hodil pred I. svetovno vojno v osnovno šolo v Vipavi. O svojih tedanjih učiteljih je vedel povedati, da so bili zelo strogi in redoljubni. Ob tem ni pozabil povedati, kako je z drugimi prestajal šolsko kazen in bil po pouku zaprt v razredu. Takrat je v otroški jezi z drugimi zapustil razred

iz kulturnega, političnega pa tudi verskega življenja takratne Vipave.

Kroniko je začel pisati v šolskem letu 1895/96. Torej je od takrat minilo že več kot sto let. Zato si ta šolska kronika že zaradi svoje častitljive starosti zasluži objavo v VG. S pisanjem kronike je zaključil v šolskem letu 1918/19, ko so v Vipavo prišli Italijani. V tem letu so bila šolska

Učenci vipavske štirirazrednice, rojeni v letih 1896 - 1899. Na sredini sedi takratni šolski vodja in nadučitelj Anton Skala, avtor šolske kronike v letih 1895 - 1919

in se po žlebu splazil skozi okno iz prvega nadstropja šolske stavbe na tla. Pred odhodom iz razreda so učenci svojim učiteljem zapustili na tabli naslednji zapis: "SKALA poka, GRUM grmi, MERCINA krepan pod mizo leži!" Takrat so bili na šoli med drugimi zaposleni trije učitelji z zanimivimi priimki: Anton Skala, ta je bil šolski vodja, Franc Grum in Franc Mercina. In prav iz tega časa se je ohranila zanimiva šolska kronika, ki jo je pisal šolski vodja Anton Skala. Ta je bil strah in trepet šolarjev. V kroniko ni zapisoval le dogodkov iz šolskega življenja, ampak veliko zanimivega

naznanila napisana že v italijanskem jeziku. Kroniko bomo objavljali v nadaljevanjih. Ta številka prinaša njen prvi del. Upam, da bo branje teh starih zapisov zanimivo, tako za starejše kakor tudi za mlajše bralce VG.

Z objavo te kronike želimo pozdraviti dolgo pričakovani enoizmenski pouk na naši osnovni šoli v Vipavi, ki se bo z dograditvijo novih učilnic začel z letošnjim šolskim letom.

Original kronike je shranjen v Pokrajinskem arhivu v Novi Gorici.

Magda Rodman

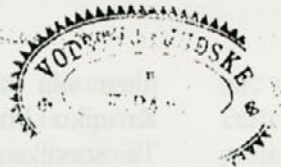
KRONIKA

štiri razredne

— Ijudske šole —

v

Lipavi

*od
Jana Č. B.*

V POŠTOJNI.

Priloga: Anton Kralj

Natisnil in prodaja Rih. Šeber.

Dne
meseca
in
leta

Spomina vredni šolstvo zadevajoči dogodki
od leta 189 $\frac{5}{6}$ do 1.....

Solsko leto 189 $\frac{5}{6}$.

A.

17. septembra. Solsko leto 189 $\frac{5}{6}$ se je pričelo s slovesno sv. mašo in publikacijem sv. Duha. Po sv. maši vpisovanje bivših in sprejemanje novih šol. otrok.
18. septembra. Začetek rednega šolskega pouka. Učiteljsko ravnali se po narednih sledecih:
- Sol. profesor in nadučitelj st. šol. Škalar, in učitelj I. r. učitelj Karol Ušler, II. r. učiteljica Antonija Augustina, II. r. učiteljica Ana Frevc, I. r.
- Do 30. sept. Bil je v I. in II. razredu poluimovni pouk, ker je novimonarvana naša učiteljica Ana Frevc še le ta dan službo nastopila.
4. oktobra. Povodom imendana Nj. Vel. prer. cesarja Fran. Josipa I. se je vdeležila šol. mladina z učiteljskim slovesno sv. mašo.
26. - 29. okt. Razadi velike povodnje ni bilo šol. pouka.
1. - 10. nov. Glasom odlova, s. pa p. šol. sveta v Postojini dne 9. okt. 1896 št. 1257 bila je učiteljica Antonija Augustina na dopustu zaradi preskušnje raz. učiteljske usposobljenosti.
5. nov. Šolski otroci so šli k ispovedi, gromar. k sv. obhajilu.
7. nov. Ponavljalna šola se je pričela in vicer. ob 2 četrtkih od 8-11 ure za dečke in deklice ločeno pa skupaj in ob ponedeljkih od 11-12 ure samo za dečke. Ob ponedeljkih poučeval je šol. sodja Ant. Škalar, ob četrtkih dečke učil Karol Ušler, deklice pa učiteljica Antonija Augustina in Ana Frevc.

19. nov. V proslavi imenovana Nj. Vel. prev. cesarice
Elizabeta se je vdelačila šol. mladina iz maše.
To so maši, razporeje se v šoli, cesarstva pesona
18. nov. C. k. pripravi šol. nadzornike, p. n. gospod Ivan
Thoma je tukajšnja šola nadzoroval. To
šola bila je inspekcijoka konferencija, v kateri
je gospod nadzornik, na pravičaj, starija pouka
in prgaže na šoli, ter podal učiteljskim potre-
bna navodila
15. decembra Sklep I, četletja
26. decem. V sledi relacije c. k. šol. nadzornika bl. g. J. Thoma
ukazal je vsi, c. k. šol. svet, v. Ljubljani, št. 15. dec.
1895 št. 3067, da se imate učiteljski Anu Prevos in
eksterijar Augustina, tako; v poučevanju tako
manjate, pa pride prva, v II. in druga, v I. razred,
in to radi slabih uspehov v I. razred.
3. januarja Ta ukaz se je izvršil.
21. januarja Otroci šli drugič p. n. izpovedi, gromna, k. n. obhajilo
- 3 - 5. febr. Zaradi poviš. razmer, je bil učitelj K. Uder na
dopustu.
25. in 26. febr. Zaradi silnes. bozju in smučskih razmetov, je mo-
ral ta dva šolski pouk prenehati.
29. februa Sklep I, četletja.
11. marca Otroci šli v tretjo k. n. izpovedi, gromna, k. n. obhajilo
8. - 20. april. Zaradi difteritične epidemije se je morala šola
v sled ukaza, p. k. pripr. šol. sveta, v. Postojini, št.
8. aprila, 1896 št. 6284 zapreti.
25. april. Ma. Markova vdelačila se je šol. mladina
z učiteljskim obhajilom procesije.
- 11, 12, in 13. maja Šolska mladina se je z učiteljskim svetom vdelačila
procesij križnega trasa.

15. maja Ša. dan pričele so se šolarstvo in maše in
so bile potem vsake točke in petke ob 4.8 uri.
Petje poklebovali so otroci 3. in 4. razreda, katere
je na ogled spremljeval učitelj in pevovodja
Karol Javoriček.

20. maja Bila je šola vsled ukaza p. kr. okrajnega šol.
16. 19. junija sveta p. Postojini z dne 24. maja 1895 št. 969 napeta
zaradi differitčne polemike v arxivini šol. povzela
Šol. voditeljju umola, da v tem času dva otroka

22. junija P. kr. okr. šol. nadzornik št. g. Ivan Tomma
je tukajšnja šola v drugo nadzoroval.

23. junija Ša. dan pričel je gadi učentka k. razreda Marija
Rust na glavo med tem, ko je na Kraam grad
steljo bre-la. Hlta zdravniška pomoč resila
jo je gotovo smrti.

11. julija Ša. dan padala je debela toča, katere je
gradišanom uničila vse vino grodes.

17. julija Otroci šli so četrtič se v izpovedi v. št. in obhajili.

23. julija Pristopila je 50 šolarjev prišlo se mixi Gospodov.

29. julija Solška leta 1897 se je vs. maše in. Š. Doum. laudom
končalo. Po cerkvenomu pravilu se je v šoli
odpela cesarska pesem, nato so se podelila
šolska naznanila.

B.

5. sept. 95 Visoki p. kr. deželni šolski svet v Ljubljani je
glasom dekretar. z dne 5. sept. 1895 št. 1902 imeno-
val tuke št. učitelja Alojzija Tachsa a. stalimo
učiteljsomu pa št. učno mesto v Postojini.

8. sept. 95 Glavni p. kr. okrajni šol. svet v Postojini je gla-
som dekretar. z dne 8. sept. 95 št. 1074 začel na št.
mesto imenoval učit. Kandidatinja Ana Trevec.

21. marca je Glasom dekretov vis. p. kr. dež. šol. sveta v Ljubljani, št. 2. marca 1896 št. 531. imenovala se začasna tuk. učiteljica skrbnica Augustina stalna za II. kurtajinje mesto, učitelj Karol Javoršek, v Olševniku pa za I. učins. mesto, Katero službo je takoj nastopil.

26. marca. V skladu tega imenovanja premeštel je št. c. kr. ptk. šol. svet. v Postojini z dekretom št. 26. marca 1896 št. 570 začasno tuk. učiteljica Ana Javornik v Knežaku, Katero službo pa ni prevzela, ker je dobila začasno službo v Pol. Logatecu.

C.

Zdravstveno stanje šol. otrok ni bilo posebno kaj ugodno. Obvisele bolezni: Mušus, davica, škrlatinka so se kar celo leto Matila po kurtajinjem šol. območju, ter matile šol. javno. Posebno hudo pojavile so se v prvi polovici in v začetku junija. V skladu tega je c. kr. ptk. šol. svet. v Postojini odredil, da je šola s 1. aprila za 12. dni v juniju pa za 30 dni zaprta.

V tekcu šol. leta umrli so sledeči otroci, večinoma vsi na davico: †

29. marca	1. Vesar Karolina, učentka I. razreda.
2. maja	2. Bizjak Analiya, " " " " " "
14. maja	3. Ligon Franciska, učence I. " " " "
21. junija	4. Uršon Franciska, učentka I. " " " "
22. julija	5. Čotič Karol, učenec I. " " " "
17. julija	6. Raspor Stroj, učenec 7. razreda šole.

Umrli sta tudi še leta:

Josipina Krovatin in Tihava, učentka v Škofji Loki
Matija Raspor in Dupelj, učenec na Škapanu.

Ori vpisovanji v šolo se je potražalo, da niso imeli 4 šol. otroci stavljenskih hiš.

8. julija. Te otroke je strojni pravnik g. dr. Josip Študa s prav. dobrim uspehom cepil. Tako tako je ta dan tudi 48. šol. otrok revacciniral.

2°

	Praxed								Skupaj	Pomagalna šola				
	I.		II.		III.		IV.			Skupaj	m.	f.	Skupaj	
	m.	f.	m.	f.	m.	f.	m.	f.						
17. sept. 1895	48	37	39	25	43	40	26	26	284	26	20	46		
med. letno	vstopilo		-	2	-	-	1	-	-	1	4	1	1	2
	izstopilo		1	1	3	1	2	2	4	3	17	-	-	
	umrlo		2	2	-	1	-	-	-	-	5	1	-	1
29. julija 1896	45	36	36	23	42	38	22	24	266	26	21	47		

Šipava dne 29. julija 1896

VODSTVO LJC

ŠIPAVA

Anton Kralj
šol. svetnik

KO SEM HODIL V ŠOLO

Takrat, ko sem hodil v šolo, smo živeli v Jugoslaviji, imenovani Kraljevina Jugoslavija. Prve razrede osnovne šole sem obiskoval v Planini pri Rakeku, kjer je bil moj oče v službi na meji, na carini. Pozneje smo se preselili v Šentilj pri Mariboru. Tam sem hodil v slovensko šolo do začetka druge vojne.

Za v šolo smo imeli torbo, nekaj zvezkov in berilo. Poleg tega smo nosili v torbi še ravnilo in leseno puščico. V puščici je bil peresnik, svinčnik, radirka, krpica za brisanje črnila in še kakšno peresce za v peresnik. Črnilo je bilo v šolskih klopeh, ki so imele luknje za valjaste steklene posodice ali črnilnike, in v njih je bilo vedno polno črnila za namakanje peresnikov. Zato so bile pri pisanju večkrat packe od črnila po zvezkih, prstih, kdaj pa tudi po licih in na obleki.

V razredu je bil v zgornjem delu kateder, kjer je pred nami stal ali sedel učitelj. Ob njem je stala na levi

strani šolska tabla za pisanje in računanje. Na nasprotni steni je bil obešen velik zemljevid Evrope in malo naprej še en manjši zemljevid Kraljevine Jugoslavije, ki je bila razdeljena na devet banovin. Na steni nad učiteljevo mizo je visela slika kralja Petra II., ki je bil takrat mladi

vladar Jugoslavije. Učitelji so bili zelo strogi in na mizi poleg sebe so vedno imeli palico. Z njo so kazali na tablo ali zemljevid in topli tiste, ki so nagajali, in tiste, ki niso znali.

Pred vojno je bila marsikje v mestih in po vaseh revščina; ljudje so živeli celo v lesenih barakah in njihovi otroci so hodili brez šolskih torb v šolo

Šestega aprila 1941. leta so po kratki vojni Nemci zasedli tudi tisti del Jugoslavije, ki je bila Štajerska, in slovenskega pouka je bilo konec. Spremenili so ime Šentilj v Slovenskih goricah v Sankt Egidi in den Windisch Büheln. Malo pozneje jim tudi to ni več ugajalo, zato so izpustili besedo Sankt, kar v slovenščini pomeni sveti, in besedo Windisch (vindiš), to je popačenka za slovenski. Tako je bilo potem ime kraja Egidi in den Büheln ali prevedeno po naše Ilj v goricah. Da se ne bi več učili v slovenščini, so vse učitelje in duhovnika odgnali in zaprli. Čez dva meseca za tem se je pričel pouk v nemškem jeziku. Slovensko nismo smeli več govoriti, marveč samo nemško. Nemški učitelj, ki je učil naš razred, je bil Oberlehrer (nadučitelj) Ressimann. Na levi strani suknjiča je imel vedno pripet nacistični znak z namškim kljukastim križem na sredini, okrog njega so bile kratice NSDAP (Nationalsozialistische deutsche Arbeiterpartei). V našem prevodu: Nacionalna socialistična nemška delavska stranka

Divji "petelinji boj" pred šolskim poslopjem, to je podedovana bojevitost iz človekove preteklosti

(Hitlerjeva nacistična stranka). Ta nam je govoril, da smo vsi učenci in ostali prebivalci teh krajev Namci, le da smo doslej govorili slovensko. V naših žilah pa se pretaka nemška kri in naučiti nas je treba nemško, da bi postali čisti Nemci. Ker pa učenci do tedaj nismo znali niti besedice nemško, smo učitelja samo gledali, kako odpira usta in maha z rokami. Počasi nam je šlo v šoli lažje, saj smo se pod prisilo v nekaj mesecih naučili nemško. Meni pa je bilo hudo, ker so mojega očeta nasilno odgnali Nemci in nismo več vedeli zanj. Po nemški zasedbi je pripotoval Hitler v

V šoli gre zares - učiti se je treba! Učitelj je imel v tistih časih tudi palico v rokah...

Maribor in med drugim dejal tudi to: "Napravite mi to deželo zopet nemško." V trgovini je visela tabla z napisom: "Sprich deutsch!" (govori nemško). Prišel je na dan nalog, da mora biti v petih letih naša Štajerska popolnoma nemška. Povečini ljudje niso znali nemško, zato so starejši hodili v šolo na tečaje nemškega jezika. Pred vojno je izhajal tednik "Slovenski gospodar", ob zasedbi so ga Nemci preimenovali v "Štajerski gospodar", vsako leto je bilo v njem več člankov v nemščini in čez pet let bi moral biti v celoti tiskan v nemščini. Na tej šoli je zadnja dva razreda hodil z menoj tudi moj sošolec in prijatelj Leopold Suhodolčan, pozneje znan pripovednik, dramatik in mladinski pisatelj. Spominjam se, kako ga je učitelj Oberlehrer Ressmann spraševal, naj mu našteje razne predmete in pripomočke. Suhodolčan takrat še ni znal, kako se reče po nemško krtači za čiščenje čevljev, pa mu je odgovoril kar po svoje, da se ta imenuje die krtača. V

nemščini je to die Bürste, Schuhbürste. Učitelj ga je ostro pogledal in zakričal: "Du verfluchte Kerl!" (Ti prekleti fant!). Vse knjige iz slovenske šole, knjižnice in tudi druge, ki smo jih imeli doma, je bilo treba prinesiti v šolo. Te so zmetali na velik kup pred šolo in jih zažgali. Pri računanju sem računal tiho v slovenščini, končni znesek pri izračunu pa sem glasno povedal po nemško. Spominjam se še žalostnega dogodka, ki ga ne morem pozabiti. Za menoj je sedel v klopi učenec po priimku Škrabelj. Ta mi je med poukom pri risanju zašepetal na uho: "Posodi mi radirko." Učitelj to opazi in takoj prihrumi do njega, dvigne škorenj nad njegovo glavo in po nemško zakriči: "Zdrobim te, če še enkrat zineš slovensko besedo!" Po pouku sem naglo odšel iz šole po bližnji stezi domov. Pred domom sedem v visoko travo, odprem torbo in vzamem ven zvezek, na katerem je bilo na etiketi, prilepljeni na platnici, zapisano: Deutsche Sprache (nemški jezik), odtrgam zadnji list iz tega zvezka in pričnem s svinčnikom pisati: Wir sind

und bleiben echte Slowenen solange wir auf dieser Erde leben. Prevedeno v naš jezik: Mi smo in bomo čisti Slovenci, dokler bomo živeli na tej zemlji. Še enkrat sem pogledal ta zapis na listu in ga zatem strgal na majhne koščke ter nikomur o tem niti črhnal, sicer bi se takrat zame in za družino slabo končalo; ostalo pa mi je to za vedno v spominu.

Maja 1945. leta je prišel težko pričakovani dan konca druge svetovne vojne, ko smo dočakali svobodo; bilo je konec okupacije in potujčevanja. Vsi smo spet lahko govorili, pisali in v šoli poslušali svoj lepi slovenski materni jezik.

Franc Cerovšek

Ilustriral Marko Andlovic

VIPAVA IN VIPAVCI V OGLEDALU BLEIWEISOVIH NOVIC

Četrto nadaljevanje

Kakor smo lahko brali v prejšnji številki Vipavskega glasa, so Novice leta 1861, ki ga je v Vipavi oznamovalo predvsem odprtje nove šole, objavile kar nekaj zanimivih prispevkov iz našega Trga. Še bolj pa so se razpisali vipavski dopisniki Novic leta 1862. "Plaz" je sprožil tale prispevek kritičnega "domoljuba" v 10. listu Novic z dne 5. marca:

Iz Ipavskega 20. svečana. J. – Ljube „Novice“ iz mnogih krajev slovenskih nam donašate zmiraj dosti spisov o mnogih zadevah, ki so dandanašnji važne; le iz naše prijazne doline se malo čita o tej reči, pa ne vem, zakaj? Ali mar ni pri nas dosti iskrenih domoljubov? To bo vsak, kateri nas pozná, lahko potrdil. Tedaj moji prisrčni deželani! in vi iskreni domoljubi! vzemite večkrat pero v roke, in dopisujte tudi iz naše doline, da ne bodo morebiti bravci „Novic“ mislili, da v našem ipavskem okrogu čisto spimo. Zdaj pa še eno vprašanje: ali bi ne bilo prav in dobro, da bi se tudi v naši dolini „národna čitavnica“ napravila? Res je, da imamo skoraj v slednji samostojni srenji1) šole; al te so samo za otroke; ali pa odraščén človek ni bolj sam sebe zaveden, da se sam na višo stopnjo vednosti in omike povzdigne? - ali bi ne bilo to v korist celega našega okroga? Namen čitavnice pa naj bi bil tak, da ne bi se samo gospodje in purgarji2) v njo zapisovali, temuč tudi rokodelci in iskreni in ukaželjni kmetje; imeli naj bi v nji mnoge slovenske knjige, med kterimi omenim Vertovcovo „kemijo“ in „vinorejo“3), potem „nauk murve in židne črve4) rediti“ itd. shajali naj bi se skupaj, da bi se družbeniki o tem in unem pogovorili. Vam prečastiti in mnogo zasluženi gosp. tehant5) ipavski, ki ste že toliko za nas storili, - Vam prepušam presojo o tej važni zadevi! Domoljub.

Že v 12. listu, torej dva tedna kasneje, se je nanj odzval v nekoliko daljšem in polemičnem sestavku, ki ga prav tako v celoti objavljamo, nepodpisan Vipavec, zavzet za narodno stvar:

Iz Ipave 13. sušca. – V 10. listu „Novic“ smo brali dopis „iz Ipavskega“, kateri nas obdolžuje, kakor da bi se za narodno reč nič ne gibali. Ne porajtali bi sicer tega obdolženja, pa ker se dopisavec sam za ipavskega domoljuba naznanuje, ga vendarle moramo vprašati: ali je mar on sam ptujec pri nas, ki ne ve, kaj se je po celi Ipavi, kranjske in goriške strani, godilo ravno tiste dni, preden je on svoje obdolženje pisal? Ko se skorej vsi prvaki naše doline, od Lozic noter do Kamnja, z lastnoročnimi podpisi razodeli svoje živo gibanje za narodne pravice v pismu, katero razglasiti le še neke zgolj časne okoljščine zadržujejo, naj onega „domoljuba“ tudi še vprašamo: iz kterega postranskega kota da je, da on tega ne ve? - Potrebno se nam je zdelo, na to oglašiti se, da nas po svetu za tako hude zaspance ne držijo, kakor si je po omenjenem dopisu misliti. Ipavec je skoz in skoz Slovenec. Od ene strani je nemščina, od druge laščina njegovo slovenščino zatirala, pa pri vsem tem je Ipavec čist Slovenec ostal. Kar pravilnost njegovega jezika zadeva, njegov nepopačen dual možkega in ženskega spola in njegovo čisto izreko končnih samoglasnic, kakor jih pisava terja, bi skoraj učenim slovničarjem ne škodovalo, jih poslušat priti, da se prepričajo, kako se je marsikaj jezikoslovnega pri nas neoskrunjenega ohranilo, kar so drugod po slovenskem že pogubili in se zdaj skrbno spet nazaj zbira. - Ipavec ne dela sicer praznega krika rad, pa zato ne spi, ampak se dobro zaveda, česa da mu je treba, kakor se bodo Slovenci o razglasenji omenjenega pisma kmalu prepričali. - Tudi o napravi „narodne čitavnice“, katero dopisavec svetuje, smo se z gospod ipavskim dekanom posvetovali, ker se on na njihovo presojo opira. Rekli so, da ta misel za njih nikakor ni nova, ampak da so že mnogokrat premišljevali, kako bi se čitavnice po kmetih vpeljati dale, toda ne takošne, kakor jo naš dopisavec za celo dolino nasvetuje, ker ne za kmeta in ne za rokodelca bi ne kazalo, da bi po uro deleč in še čez v čitavnico zahajal, in pri tem dan gubil; v delavnik že clo ne, v nedelje in praznike pa tudi ne, ker

bi mu to priložnost dajalo, take dneve klatiti se, in v vse druge kraje rajše zahajati, kakor v čitavnico. Po kmetih, pravijo gosp. dekan, bi bile dandanašnji čitavnice potrebne, da se kmetom in rokodelcom priložnost da, vse pozvediti potrebnega. Kmet stoji zdaj na vse drugi stopnji, kakor je stal v prejšnjih časih. Nekdaj je bila za njega prva in zadnja postava: Vbogaj, stori in molči; - po njegovi razsoji ga nikdor vprašal ni. Zdaj pa skoraj ta velja: Kakor boš razsodil in storil, tako boš imel. Kmetje imajo zdaj pravico, izberati si svoje srenjske ali komunske predstojnike, voliti deželske in državne svetovavce, in še kdo ve, kako sila veliko je na tem ležeče, kdo se izvoli, kdo ne? Da bi se toraj deželani v tej prevažni reči ne dali zapeljevati od širokoustnih križáčev, je potrebno, da tudi sami berejo zadevne postave in razpise, da berejo pametne nasvete modrih in previdnih mož, da zvejo, kaj še drugi pravijo, in da si tako sami prav svetovati, ali saj sklepe in nasvete družih samostojno presojevati morejo. Vrh tega se dandanašnji sploh sliši, da so davki na dvoje in troje veči, kot so bili pred toliko in toliko leti; dragina prestopa tudi vso mero. Ali pa slišimo, da tudi pridelki in zaslužki po tej meri rastejo? Tukaj pa neče naprej, in zakaj ne? Nekoliko so tega res slabe letine krive, večidel pa zato ne, ker se naš kmet in rokodelec vedno starega kopita drži. In ravno zato mu je silno potrebno, da bi kaj bolj bral in poslušal, kako ljudje po svetu delajo, kako si z novimi znajdbami pomagajo, svoje pridelke boljšajo in pomnožujejo itd. K vsemu temu je čitavnic res potreba, v katerih bi se skrbno izbrani časopisi in primerjene bukve brati dobivali. Pa tako čitavnico bi kazalo pri nas v vsaki soseski napraviti, da bi sosedje ob nedeljah in praznikih brez dolge poti in z manjšo zamudo va-njo hodili. Drugod, kodar si niso soseske tako odločno odmerjene kakor tukaj, bi morebiti kazalo, čitavnico ustanoviti pri fari za vse tiste vasi, ki spadajo pod farni zvon. Zakaj kjer se bolj oddaljeni farani večidel zgodaj zavolj božje službe shajajo, mnogo jih tudi čez poldan tam čaka popoldanskega opravila, in namesti da taki dolgčas prodajajo, ali celo po oštarijah posedajo, bi bolje bilo, da bi v čitavnico zahajali in tukaj ravno tako za svojo časno omiko poskrbeli, kakor tam v cerkvi za dušni blagor skrbijo. Da bi pa take čitavnice dober pospeh imele, bi bilo

treba, da bi se saj od začetka razumni in previdni možje vodstva poprijeli in bravcom pašo pripravljali, ki bi bila za-nje. Kmetom bi bilo morebiti najbolj vstreženo, če bi duhovni pastirji to vodstvo prevzeli, ki bi nekaj sami, nekaj pa po gosp. učениkih ali po družih zaupnih možeh to reč vredovali. Stroške take čitavnice ne smejo pa nikakor veliki biti. Kaka prostorna izba se v najem dobi; za 30 do 40 udov, ki bi jih taka čitavnica kmalo dobila, bi bila letna plača tudi majhna, ker časniki, ktere bi imeli, niso tako dragi, kje kake podučne bukve bi dobrovoljni darovavci taki čitavnici tudi poklonili, in korist bi bila res velika. Kjer pa že farne bukvarnice imajo, bi jih po tem nasvetu celo lahko v čitavnico pre naredili. - Kar tedaj ta reč zadeva, nam je dopisavec „iz Ipavskega“ ustregel, da jo je sprožil.

4. maja so Novice na naslovni strani 19. lista v vesti z naslovom Očitna skušnja, kako dim pod milim nebom odvrča slano, razglasile hvalo pametnemu vipavskemu županu Žvoklju, ki je obvaroval svojo županijo velike škode:

Iz Ipave 4. maja. Slana, ki je v Ajdovšini proti Gorici pred ta dan posmodila sadje in trto, je žugala tudi nam 16. dan p. m. s to nesrečo. Naš župan gosp. Žvokelj, pameten in skrben mož, pošlje brž povelje v vseh 5 vasi, ki so pod njegovo županijo, naj ponoči ob eni uri vsi zemljišni posestniki zakurijo pod milim nebom, da se dim vleže po dolini in slano odvrne. Vsi ubogajo, zažgejo rožje iz nogradov, nekteri že o polnoči, in dim se vleže čez dolino kakor megla čez Vašo Ljubljano, in škode smo se večidel obvarovali; čeravno je mraz perje osmodil, zarodu ni skor nič škodoval. Ko tedaj Ajdovščani in drugi žalujejo nad popolnoma posmojeno trto, mi Boga hvalimo in pametnega župana, da smo se rešili te nadloge. Zapomnite si pa vsi: kaj dim koristi zoper slano; al tu velja, da vsi sosedje zanetijo ogenj!

Izbral in uredil Božidar Premrl

Opombe:

1. Srenja = občina
2. Purgar = meščan
3. Vinoreja = vinogradništvo s kletarstvom
4. Židni črvi = sviloprejke
5. Tehant = dekan

VIPAVSKA ARHIVSKA DEDIŠČINA V POKRAJINSKEM ARHIVU V NOVI GORICI

„Arhiviranje je dejanje civilizacije, ni vede brez njenih korenin, preteklosti; po njej si utiramo pot v prihodnost, pomnenje nas obvaruje zablod, stranpoti, prenekaterega zla.“

Že dolgo ni bilo brati ali slišati tako sporočilnih misli o pomenu hranjenja arhivskega gradiva, kakor jih je izrekla zdravnica dr. Zvonka Zupanič - Slavec (Družina, 13.7.1997, str. 16). Na srce so položene vsem, ki na različne načine prihajamo v stik s tem pomembnim delom narodove kulturne dediščine.

Na Slovenskem nas ni prav veliko, ki po službeni dolžnosti skrbimo za varstvo arhivskega gradiva, čedalje več pa je tistih, ki ga s pridom uporabljajo za znanstvene in kulturnoprosvetne namene pa tudi za uveljavljanje svojih pravic. Zgornje sporočilo varuhe arhivskega gradiva in njegove uporabnike potrjuje v prepričanju, da je skrb za narodov „zgodovinski spomin“ izjemnega pomena, o čemer pa v javnosti vse premalo slišimo. Doseči bi moralo zlasti tiste, ki arhivsko gradivo ustvarjajo in ga hranijo „na terenu“ in tiste, ki še ne vedo, kje je mesto dragocenim zapisom preteklosti. Zanje po najboljših močeh strokovno poskrbijo v arhivskih ustanovah. Pokrajinski arhiv v Novi Gorici je ena od teh ustanov, najmlajši regionalni zgodovinski arhiv v Sloveniji, ki je začel delovati leta 1972 in opravlja službo varstva arhivskega gradiva za območje severne Primorske.

Ker arhiv opravlja tudi službo varstva arhivskega gradiva za območje Vipave, naj zato tudi bralci Vipavskega glasa zvedo nekaj o njem.

Kakšna je njegova dejavnost?

Strnili bi jo lahko v naslednje glavne delokroge:

vrednotenje gradiva pri ustvarjalcih na terenu, zbiranje in strokovno obdelovanje gradiva po prevzemu v arhiv in izdelovanje pripomočkov za njegovo uporabo (popisi, inventarji, vodniki), vodenje evidenc gradiva, evidentiranje gradiva v tujini, strokovno svetovanje imetnikom in lastnikom gradiva, dajanje gradiva v uporabo, priprava razstav,

opravljanje raziskovalnih nalog s področja arhivistike, zgodovine in sorodnih ved, izdajanje publikacij.

Kaj pa je arhivsko gradivo?

Četudi se mogoče čudno sliši, je to pravi kulturni spomenik. Tako namreč opredeljujemo pisane, risane, tiskane, fotografirane, filmane, magnetno, optično ali kako drugače zapisane dokumente časa, ki nastanejo pri delu pravnih ali fizičnih oseb in so trajnega pomena za znanost in kulturo.

Arhivsko gradivo je pomembno predvsem kot vir za proučevanje preteklosti, ker pojave in dogajanja, ki so rezultat neposrednega življenja, še najbolj verno podaja. Iz arhivskega gradiva je razvidna slika nekega resničnega dogodka ali stanja. S svojo vlogo, ki jo ima kot zgodovinski vir, prihaja arhivsko gradivo v posredni stik z vsakim, ki se uči zgodovine iz učbenika, z vsakim, ki bere članek ali knjigo z zgodovinsko vsebino, ali ki gleda kak zgodovinski film, le da se tega največkrat ne zavedamo. Brez arhivskega gradiva ne bi bilo dokazanih zgodovinskih ugotovitev. Prav zaradi tega je pomembno, da ga skrbno varujemo.

Pokrajinski arhiv v Novi Gorici hrani nekaj več kot 2000 tekočih metrov arhivskega gradiva prejšnjih in sodobnejših časov. Nastalo je pri poslovanju upravnih in sodnih organov, gospodarskih, zdravstvenih, socialnih, šolskih, kulturnih in drugih ustanov, političnih organizacij, društev, zemljiških gospodstev, zasebnikov in rodbin. V arhivu je razvrščeno po tem načelu ali pa je uvrščeno v posebne zbirke glede na vsebino ali zvrst gradiva.

Najstarejši dokument sega v prvo polovico 17. stoletja, nekaj je gradiva iz 18. stoletja, več iz 19. stoletja, glavnina pa iz obdobja po drugi svetovni vojni.

Koliko je v tej zakladnici gradiva, ki izvira iz Vipave?

Morda bo komu, ki ga tako ali drugače „zanese v zgodovino“, dobrodošel naslednji pregled arhivskih fondov, ki so nastali v

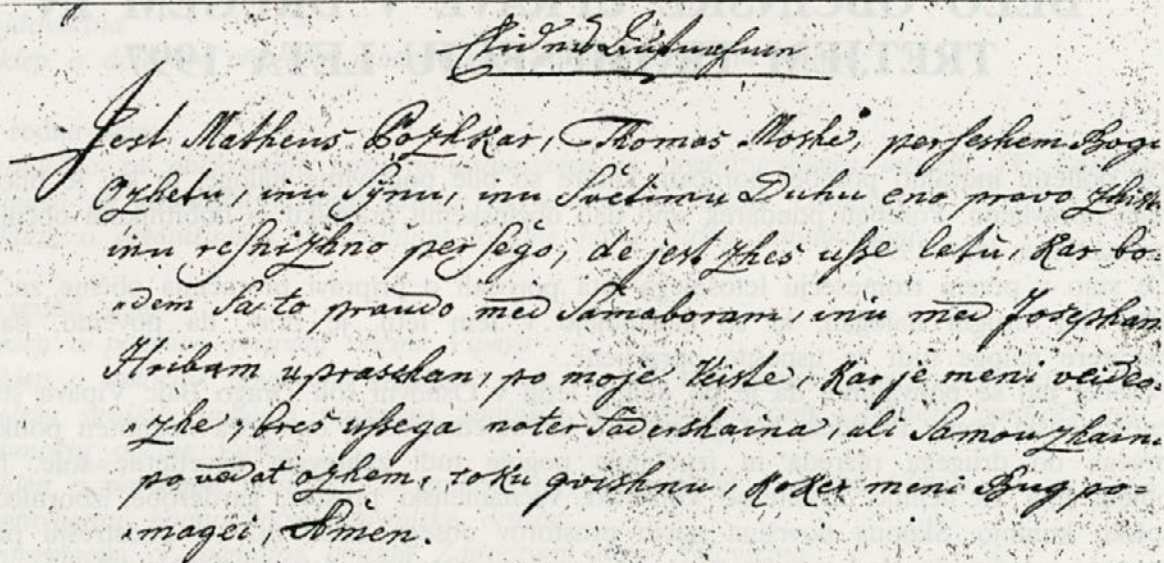
Vipavi - z imenom fonda, časom nastanka in količino ohranjenega gradiva:

- Občina Vipava, 1939-1943, 0.1 tekočega metra
- Občinski ljudski odbor Vipava, 1952-1959, 8.5 tekočega metra
- Krajevni ljudski odbor Vipava, 1945-1952, 1 tekoči meter
- Krajevna skupnost Vipava, 1960-1982, 0.1 tekočega metra
- Hranilnica in posojilnica Vipava, 1903-1941, 0.1 tekočega metra
- Osnovna šola Vipava, 1844-1976, 5.6 tekočega metra
- Kmetijskogospodarska šola Vipava, 1957-1959, 0.1 tekočega metra
- Občinski komite Zveze komunistov Slovenije Vipava, 1947-1959, 0.4 tekočega metra
- Kmetijsko društvo v Vipavi, 1915-1941, 0.1 tekočega metra
- Katoliško slovensko izobraževalno društvo v Vipavi, 1910-1916, 0.1 tekočega metra
- Prosvetno društvo Drago Bajc Vipava, 1949-1985, 0.1 tekočega metra
- Lovski pevski zbor Zlatorog Vipava, 1976-1978, nekaj spisov

- Drago Bajc - študent, pesnik in Milan Bajc - pekarski pomočnik, 1924-1986, 0.1 tekočega metra
- Dr. Stanislav Pavlica - zdravnik, 1926-1949, 0.2 tekočega metra
- Andrej Poberaj - živinozdravnik, 1898-1911, 0.1 tekočega metra

K „vipavskim“ fondom je mogoče šteti še gradivo Agrarne skupnosti Ravnik-Orlovše, 1854-1961, 0.1 tekočega metra.

Gradiva, izvirajočega iz Vipave, hrani novogoriški Pokrajinski arhiv kar zajejno bero. Vse, ki bi jih zanimali arhivski viri za vipavsko zgodovino v tej ustanovi pa je treba opozoriti, da je veliko dokumentov, nanašajočih se na Vipavo, mogoče najti tudi v drugih fondih in zbirkah, potrebno pa jih je poiskati s pomočjo arhivskih uslužbencev, ki so vedno na voljo za potrebe uporabnikov arhivskega gradiva. Teško bi v tem kratkem članku zajeli podrobnosti o gradivu za vipavsko zgodovino pa tudi o načinu njegove uporabe. Vsem zainteresiranim raje priporočamo, da se obrnejo na novogoriško arhivsko ustanovo.

*Jaz Matevž Počkar, Tomaž Može, perfektem bogu
očetu, inu sinu, inu svetemu Duhu eno pravo ghibo
inu resnično prisego, da jaz čez vse letu, kar bo-
dem za to pravdo med Samaborom, inu med Jožetom
Hribom vprašan, po moje vesti, kar je meni znano,
brez vseh zadržkov, ali zamolčanja
povedati hočem tako gotovo, kakor meni bog pomagaj.
Amen.*

Vsebina prisege:

Jaz, Matevž Počkar - Tomaž Može prisežem bogu, očetu in sinu in svetemu duhu pravo, čisto in resnično prisego, da jaz čez vse to, kar bodem za to pravdo med Samaborom in med Jožetom Hribom vprašan, po moji vesti, kar je meni znano, brez vseh zadržkov ali zamolčanja povedati hočem tako gotovo, kakor meni bog pomagaj. Amen.

Prisega prič v slovenskem jeziku v zvezi s sporom zaradi mlina v Raši, leta 1791
(Pokrajinski arhiv v Novi Gorici, fond Zemljiško gospodarstvo Lože, tehnična enota 11)

Letošnje leto je v znamenju srebrnega jubileja ustanove in tak jubilej smo želeli tudi dostojno počastiti, pri čemer smo vseskozi imeli pred očmi, da bomo najlepše proslavili petindvajsetletnico, če bomo našo arhivsko zakladnico kar najširše predstavili javnosti. Izdali smo pripomoček za vse uporabnike arhivskega gradiva - vodnik po fondih in zbirkah, kratko zbiranko s predstavitev naše dejavnosti in razstavo izbranih dokumentov.

Upamo, da je ta kratek zapis seznanil bralce Vipavskega glasa z ustanovo, ki hrani, obdeluje in daje na uporabo za našo domačo zgodovino pomembne dokumente. Naj bo ta prispevek tudi spodbuda tistim, ki morda na svojih podstrešjih hranijo stare spise, načrte, zvezke, fotografije, tazglednice ali kaj podobnega, da takega gradiva ne zavržejo, ampak se obrnejo na ustanovo, ki bo

znala poskrbeti za njegovo varno hrambo in kjer bo lahko služilo širokemu krogu ljudi.

Ludvik Zorzut, pesnik, ki je pred petdesetimi leti začel postavljati prve temelje arhivski službi na našem območju, je tistega leta, ko je začel delovati Pokrajinski arhiv v Novi Gorici (1972) zapisal najbrž doslej edine besede v verzih, posvečene slovenskim arhivskim delavcem. Lepo se podajo njihovi vlogi pri ohranjanju narodovega zgodovinskega spomina, pa tudi spodbujajo imetnike in uporabnike arhivskega gradiva, naj se brez zadrege obrnejo nanje. To naj velja tudi za Vipavce:

„Slovenski smo mi arhivarji, čuvarji,
smo mi zgodovine pravični pismarji...
Ste vi arhivisti, o gostje nam mili,
pa še naše akte nam boste odkrili.“

Jurij Rosa

IZ NAŠE OBČINE

DELO OBČINSKE UPRAVE V DRUGEM IN TRETJEM TROMESEČJU LETA 1997

Ob polletju moramo posebej poročati, katere so bile poglavitne naloge, in kaj je bilo od tega opravljeno. Poseben poudarek smo dali občinskemu prazniku in dobitnikom občinskih priznanj za leto 1997.

Če smo v prvem tromesečju letošnjega leta poročali o pripravi proračuna občine za leto 1997 ter drugih nalogah, ki se nadaljujejo v tem letu, je prav, da povemo, da so nekatere naloge tudi že uspešno opravljene.

Posebej naj se pohvalimo, da je po dolgih letih v Osnovni šoli Drago Bajc Vipava stekel enoizmenski pouk. Prizidek, kot ga uradno imenujemo, sedaj omogoča neenoten pouk od prvega do drugega razreda in izpolnjuje pogoje tudi zahtevam devetletne šole. Novi objekt ima 18 učilnic, kvalitetno knjižnico, večnamenski prostor, garderobe, zbornico in šolsko kuhinjo. Skupna površina novih prostorov obsega 2.250 m². V podstrešju pa je mogoče urediti še dodatne prostore za različne interesne dejavnosti. Naložba še ni v celoti zaključena, saj nas čaka še adaptacija starega dela objekta in ureditev igrišč na območju Južne vojašnice. Celotna investicija je ocenjena na 365 milijonov. Vrednost sedaj zgrajenega objekta in nabavljene opreme pa znaša 304.465.591,06 SIT. Večino sredstev je zagotovila Občina Vipava. Država Slovenija se je obvezala zagotoviti v letu 1995 15 milijonov SIT, v letu 1996 30 milijonov SIT, v letu 1997 - 100.860.000,00 SIT, skupaj 145.860.000,00 SIT.

Ker še ni sprejet državni proračun, nam država dolguje še pretežni del letošnje obveze. Pričakujemo, da bomo ta sredstva prejeli v novembru letos in tako poravnali dolg do gradbenega podjetja in dobaviteljev opreme.

Vzporedno z gradnjo šole je potekala izdelava idejnega projekta prometne ureditve v

kompleksu Južne vojašnice v Vipavi. Soglasje k projektu je dal Svet krajevne skupnosti Vipava in Svet KS Gradišče. Z izgradnjo te infrastrukture bi bilo rešeno veliko problemov, ki sedaj predstavljajo prometno nevarnost na Vinarski ulici ali pa na lokalni cesti za Gradišče. S prenosom zemljišč, namenjenih za gradnjo javnih cest in parkirišč, v last Občine Vipava, bodo izpolnjeni pogoji, ki jih je Svet občine Vipava sprejel kot pogoj za priključitev posameznikov na TP (trafo postajo), ki je zgrajena neposredno ob meji kompleksa.

V poletnih mesecih je bila sprejeta uredba vlade o demografsko ogroženih območjih. Med demografsko ogrožena naselja spada tudi naselje Vipava. Ta uredba omogoča, da smo za sofinanciranje države prijavi 2 projekta: gradnjo kanalizacije v Vipavi in na Zemonu ter gradnjo nizkonapetnostnega omrežja v Južni vojašnici. Za oba objekta je že pridobljeno gradbeno dovoljenje in so delno zagotovljena sredstva. Prvi projekt je uvrščen v sofinanciranje Evropske skupnosti kot program PHARE. V avgustu je bil izveden mednarodni javni razpis za izbiro izvajalca del. Trenutno so v izdelavi analize prispelih ponudb. Izbira izvajalca je v pristojnosti posebne komisije, ki jo predstavljajo pooblaščenca Bruslja, Ministrstvo za finance, Ministrstvo za ekonomske odnose in razvoj, Ministrstvo za okolje in prostor RS ter predstavniki naše občine. Pričakujemo, da se bodo dela pričela v novembru letos.

V tem času je kljub poletnim mesecem imel Svet občine Vipava 4 seje in slavnostno sejo na dan praznika občine. Obravnavane so bile naslednje teme:

23. redna seja:

- *Odlok o spremembah in dopolnitvah prostorskih sestavin dolgoročnega in srednjeročnega družbenega plana občine Ajdovščina do leta 2000 in srednjeročnega družbenega plana občine Ajdovščina za obdobje od leta 1986 do leta 2000 za območje občine Vipava - usklajeni predlogi (prvo branje)*
- *Odlok o zaključnem računu občine Vipava za leto 1996*
- *Odlok o proračunu občine Vipava za leto 1997*
- *Odlok o ustanovitvi vzgojno-izobraževalnega zavoda Glasbena šola Vinko Vodpivec Ajdovščina*
- *Sklep o določitvi prioritete modernizacije lokalne ceste na Nanos*

24. redna seja:

- *Izhodišča za oblikovanje poslovno-lastninskega in organizacijskega modela TC Lanthieri Vipava ter izhodišča javnega razpisa za ustanovitev družbe Lanthieri*
- *Odlok o organiziranju in izvajanju lokalne javne službe dimnikarstva*

25. redna seja:

- *Sklep o podelitvi priznanj občine Vipava*
- *Sklep o določitvi povprečne gradbene cene za m² stanovanjske površine, sorazmernemu deležu stroškov urejanja stavbnega zemljišča in povprečni ceni stavbnega zemljišča na območju občine Vipava*
- *Sklep o povišanju pristojbin za grobove na pokopališčih v občini Vipava, ki so v upravljanju komunalno-stanovanjske družbe*
- *Informacija o dograditvi objekta Zdravstveni dom Ajdovščina*

26. redna seja:

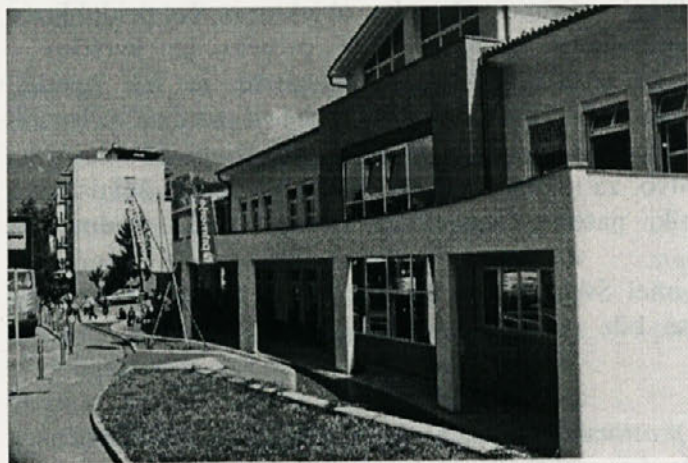
- *Ureditev javnih prometnih površin v Južni vojašnici v Vipavi - idejni projekt cest*
- *Prometna ureditev Glavnega trga v Vipavi - sprememba sklepa Sveta občine Vipave*

Veliko pomembnih tem in dokumentov bo svet obravnaval na 27. redni seji dne 2. oktobra 1997. O tem bomo poročali v naslednji številki Vipavskega glasa.

**Tajnik občine
Alojz Vitežnik**

IZPOLNILE SO SE SANJE...

Osnovna šola Draga Bajca Vipava - matična šola, je več desetletij delala v dveh izmenah, včasih celo v treh. Ves čas smo si bolj ali manj intenzivno prizadevali, da bi bila na Vinarski 4 zgrajena taka šola, ki bi omogočala vsem učencem matične šole enoizmenski

Novi prizidek osnovne šole v Vipavi

pouk in hkrati nudila enake pogoje za delo, kot jih imajo učenci po drugih krajih.

Ko je bil zgrajen prizidek štirih učilnic, je šola prešla s troizmenskega (nekateri učenci so se vozili iz Vipave v Podnanos) v dvoizmenski pouk. Ni bilo telovadnice, 10 učilnic pa je bilo ramenjenih vsem 20 - 22 oddelkom matične šole. Nato je prišlo do izgradnje telovadnice. To sicer ni športna dvorana, kot so si nekateri želeli, je pa šolska telovadnica z dvema rastroma (raster - tlorisna mreža) in spremljajočimi prostori,

ki omogoča kvaliteten pouk telesne vzgoje. Tu pa so zase našli prostor tudi številni mladi, ki svoj prosti čas izrabljajo športno (zlasti košarkarji).

Ko smo po dolgih štirih letih lanskega 1. aprila med snegom in dežjem postavili temeljni kamen za prizidek, niti največji optimisti niso verjeli, da se bo gradnja resnično začela, da se bo v nemogočih pogojih, ki so jih premagovali izvajalci SGP Primorje, gradnja resnično zaključila v tako kratkem času in da bo september 1997 tisti čas:

- ko bomo začeli pozabljati napore pri organizaciji šolskega programa v dveh izmenah
- ko bodo učenci vstajali celo uro kasneje
- ko bo nenadoma več urejenega časa za interesne dejavnosti, usmerjeni prosti čas, zlasti pa skupnega življenja v družinah.

Prve korake pri tej gradnji je začela tedaj še skupna Občina Ajdovščina. Veliko truda je bilo potrebna, da si je misel o potrebnosti gradnje, o velikosti prizidka in njegovi namembnosti utrla pot. Pripravljeni so bili že tudi načrti za adaptacijo "stare" šole, ki bi služila učencem razredne stopnje. Tedaj pa je prišel čas osamosvajanja Slovenije in s tem prazenje vojašnic in sanje o celovitosti in zaokroženosti šolskega prostora. Smernice za natečaj o prostorski izrabi vojašnice Martina Greifa so določale šolski prostor in nato so stekla prizadevanja:

- a) pridobiti ustrezen idejni projekt
- b) priti na seznam Ministrstva za šolstvo in šport in občine.

Velika potreba je imela za posledico, da so na šolo in občino s svojimi zahtevami pritiskali tudi starši.

Novi zakon o lokalni samoupravi je omogočil ustanovitev nove občine Vipava, ki je začeto delo intenzivno nadaljevala. V vsem času te velike investicije se je čutilo, da so ji Vipavci naklonjeni, pa čeprav se je bilo treba odreči številnim drugim potrebam.

Z izgradnjo tega prizidka, ki je že četrta dogradnja tega objekta, je konec dveh izmen za trenutno 450 otrok vipavske matične šole. Vendar ostane še nerešeno:

- igrišče ob šoli
- ukinitve ceste in zaokroženost šolskega zemljišča, s tem pa tudi primerna varnost otrok

- adaptacija starega dela stavbe, ki je po 30 letih delovanja in ob prezasedenosti potrebna celovite prenove

Sedanji predstavniki občine Vipava, skupno z gospodom županom magistrom Ivanom Princesom, imajo toliko moči, poguma in energije, da bodo te naloge ob razumevanju krajanov zagotovo tudi uresničili. In katere prostore smo pridobili v prizidku?

Otvoritev novega prizidka

- 16 matičnih učilnic
- specialno učilnico za tehnični pouk
- avlo in jedilnico s kuhinjo
- garderobo
- knjižnico
- zbornico, tri kabinete, prostor za svetovalno delo.

Na slovesnosti ob otvoritvi sta župan in sekretarka MŠŠ za osnovno šolo označila pomembnost te naložbe in pridobitev za kraj. Matična šola je

tako prostorsko že pripravljena za devetletko, obstajajo pa še podružnične šole.

Na otvoritveni slovesnosti je vipavski dekan, gospod Franc Pivk, blagoslovil novo stavbo z željo, da bi vse ljudi v njej spremljala sreča.

Predsednik sveta šole Niko Likar je v svojem govoru simbolično povezal slovesnosti ob odprtju "stare" šole, 3. decembra 1861, in "nove", 5. septembra 1997.

»Spoštovani gospod minister, gospod župan, spoštovani gostje, kolegi, starši, učenci in vsi, ki nam s svojo prisotnostjo dokazujete, da je današnji dan za našo šolo, Vipavo in okolico imeniten dan.

Kmetijske in rokodelske novice so 18. decembra 1861 poročale:

"V sredi Ipavskega terga sezidano novo poslopje svojo glavo čez vse druge tudi sicer precej velike hiše ponosno povzdiguje. Po izverstno izdelanem sprednjem obličji boš mislil, da kar tempelj zglodaš... Lani se je jelo zidati in letošnjemu ugodnemu vremenu se je zahvaliti, da se je že zdaj svojemu poklicu odpreti moglo. Zakaj šest velikih sob in dve manjši za samo šolsko rabo, poleg tega pa za štiri učenske stanovališča, za vsakega s tremi stanicami in kuhinjo, vse v pritlini in v dveh nadstropjih v sebi zapopada. In zato izpeljava tako velike reči tudi veliko časa in dela potrebuje."

Govor predsednika sveta šole

Tako, kot je bilo odprtje novega šolskega poslopja sredi vipavskega trga 3. decembra 1861 znamenit in važen dogodek za celo dolino, tako je današnja otvoritev prizidka k stari šoli pomemben mejnik.

Zahvaljujemo se "ugodnemu vremenu" - svežim vetrovom v državi in občini, ki so prinesli spoznanje, da je denar namenjen izobraževanju, najbolje naložen.

V času odprtja stare šole na vipavskem trgu je bilo dovolj šest velikih sob za štirirazrednico. Kmalu jih je bilo premalo. Zgradili so novo šolo - premajhno. Dozidali so še štiri učilnice in telovadnico, a kljub temu so naši učenci zadnjih petnajst let obiskovali šolo v dveh izmenah - nekaj časa celo v treh.

Danes smo odprli nov prizidek - lahko rečemo kar novo šolo, ki bo omogočala enoizmenski pouk in prehod na devetletno šolo.

Ko smo se učitelji in učenci naše šole srečevali s kolegi tistih šol, kjer so imeli enoizmenski pouk in sodobno opremljene šole, smo bili kar malo nevoščljivi. Vendar je bilo to zavidanje po svoje zdravo, saj smo dokazali, da se tudi v slabših delovnih pogojih - včasih prav nemogočih, da doseči odlične rezultate. Naši učenci in učitelji dosegajo rezultate, ki so zavidanja vredni. Prepričan sem, da bodo izboljšani delovni pogoji za nas vse nov izziv, da bomo delali še bolje. Veseli smo, da so za nami leta, ko smo živeli od obljub, ki so bile hitro pozabljene.

Veseli smo, da bodo naši učenci znanje pridobivali pod enakimi pogoji, kot njihovi vrstniki drugod po Sloveniji.

Veseli smo se skupaj s starši, ki bodo lahko več časa s svojimi otroki.

Veseli smo vseh, na videz drobnih pridobitev, ki jih nova šolska zgradba in enoizmenski pouk prinašata.

Dovolite mi, da v imenu članov sveta šole izrečem zahvalo Ministrstvu za šolstvo in šport, Občini Vipava, vodstvu šole, izvajalcem del na novem objektu in mnogim drugim, ki so vsak po svojih močeh pripomogli, da smo danes tu in se skupaj veselimo.

Naj končam z verzi, ki jih je ob otvoritvi stare vipavske šole zapisal vipavski dekan Jurij Grabrijan:

Manjkalo nikdar vam tudi ne bo:

Čvrsti sinovi in hčere preblage

verno zrejeni, omikani čedno

bodo najlepši plačilni vam dar!«

Bogat kulturni program, ki se je odvijal deloma pred stavbo, deloma pa v avli, je povezoval MPZ - pod vodstvom Zvonke Starc.

V drugem delu programa so številni obiskovalci lahko prisostvovali pouku in tako je šola ta dan res na široko odprla vrata.

Slovesnost so omogočili poleg Občine Vipava tudi sponzorji - dobavitelji. Med najbolj opaženimi je bila velika torta v podobi nove šole, ki jo je podarilo podjetje Mlinotest iz Ajdovščine.

Milivoj Bratina je zbrane nagovoril v imenu podjetja Castrum d.o.o., ki je izvajalo inženiring in nadzor, ter vodilo investicijo. Predstavil je potek dela, ki ga je izpeljalo SGP Primorje s številnimi podizvajalci. Opremo pa so dobavili: Učilna d.o.o., Virles Domžale in Elkom d.o.o. iz Nove Gorice.

Projektant objekta dipl. ing. Vladimir Slamič je pri zasnovi stavbe upošteval značilno primorsko arhitekturo s korčno kritino strehe.

Glede na to, da je bil ta dogodek za šolo izjemnega pomena, smo dodali še

Vipavski dekan je blagoslovil prizidek

Gostje in učenci na otvoritvi

predstavitev celostne podobe šole.

Prva priznanja šole so prejeli: minister za šolstvo in šport dr. Slavko Gaber, župan Občine Vipava mag. Ivan Princes in Zavod za šolstvo Organizacijska enota Nova Gorica. Posebno zahvalo smo izrekli tajniku Občine Vipava, gospodu Alojzu Vitežniku in direktorju podjetja Castrum d.o.o. gospodu Milivoju Bratini.

*Ravnateljica
Ljudmila Kovač*

IZ CUIO

TEKMOVALI SMO NA SPECIALNI OLIMPIADI MADŽARSKE

Kot gostje smo se udeležili Specialne olimpiade Madžarske. Slovensko ekipo je zastopala severno primorska regija, in sicer: Sladana Markovič, Sanja Cvijetkovič, Marko Mastnak in Branka Filipčič iz Centra JPV Vipava, Matej Fabčič iz VDC Ajdovščina in Miran Nuk iz VDC Tolmin.

Tekmovanje v atletiki je potekalo od 9.9. do 12.9.1997 v mestu Tata. Naša ekipa je odšla na pot že dan prej, v zgodnjih jutranjih urah. Pot je bila zelo dolga, toda kljub temu prijetna. Vsi smo z veseljem pričakovali naš prvi nastop v tujini. Med potjo smo se ustavili ob Blatnem jezeru. Ker je tako veliko, smo mislili, da smo ob morju. Spraševali smo se, zakaj ime Blatno jezero. Sklepali smo, da verjetno zaradi barve vode.

V večernih urah smo prispeli na cilj - Olimpijski

center za treniranje. To je športni center z veliko igrišč, telovadnic, z bazenom, s sprehajalnimi potmi in parki ter z ogromno zelenja in cvetja. V tem Centru se pripravljajo na tekmovanja vrhunski madžarski športniki.

Ob sprejemu so nam predstavili našega prevajalca Marka, ki nas je spremljal ves čas našega bivanja na Madžarskem.

Naslednji dan so potekala predtekmovanja, ki so bila zelo dobro organizirana. Otvoritev iger je bila kratka, toda zelo svečana. Po otvoritvi so nas zabavali znani madžarski pevci. Tekmovanja so potekala od jutranjih do večernih ur. Tekmovali smo v različnih disciplinah:

- tek na 100 in 400 metrov
- metanje krogle in žogice
- skok v daljino z mesta in z zaletom
- hitrostna vožnja z invalidskimi vozički

Osvojili smo 4 medalje:

Udeleženci specialne olimpiade na Madžarskem

- bronasto medaljo v metu krogle Sanja Cvijetkovič
- srebrno medaljo v skoku v daljino Matej Fabčič
- srebrno medaljo v metu žogice Miran Nuk
- bronasto kolajno v metu žogice je v konkurenci z moškimi dobila Sladana Markovič, ki je bila edina ženska tekmovalka

Našli smo tudi nekaj prostega časa, ki smo ga izkoristili za ogled mesta, njegovih znamenitosti in za nakupe.

Domov smo odhajali s solzami v očeh, kajti bivanje na Madžarskem je bilo res prijetno.

Erika Čuk in Sonja Vidmar

UDELEŽILA SEM SE SPECIALNE OLIMPIADE NA MADŽARSKEM

Dolгих poletnih počitnic je bilo konec. Spet sem se vrnila v Vipavo. Mislim, da kar zadovoljna, saj sem tako spet s svojimi prijatelji.

Še bolj sem bila vesela novice, da se bom tudi jaz udeležila Specialne olimpiade na Madžarskem.

Na pot smo se odpravili osmega septembra, in to zgodaj zjutraj. Pot je bila dolga, saj smo se vozili ves dan.

Nastanili smo se v lepem hotelu. Naš vodič Marko, prijeten fant, nam je povedal, kje bomo jedli in spali. Zvečer smo kar hitro zaspali, saj smo bili pošteno utrujeni.

Drugo jutro smo zgodaj vstali in zajtrkovali. Nato smo odšli na stadion, kjer smo se pripravljali na tekmovanje.

Treningu je sledil potep. Tudi k Blatnem jezeru smo šli. Joj, kako veliko je! Tam smo zapeli tudi nekaj pesmi.

Potem pa se je začelo pravo tekmovanje. Bili smo kar vznemirjeni in napeti. Tekmovali smo v različnih disciplinah. Jaz sem tekmovala v vožnji z vozičkom. Osvojila sem bronasto medaljo. S svojim rezultatom sem bila kar zadovoljna. No, lahko bi bilo tudi bolje.

Madžarska mi bo ostala v lepem spominu, lepa je. Tudi njihova hrana in jezik sta nekaj posebnega. Nekaj njihovih besed pa sem si vendar zapomnila.

Spet sem doživela nekaj novega, nekaj lepega in seveda - nepozabnega.

Sladana Markovič

POHOD MLADIH PLANINCEV S ČAVNA NA KUCELJ

Za 10 mladih planincev našega Centra je bil 18. september dan prvega pohoda v tem šolskem letu. Večina ga je težko pričakovala, na kar je kazalo pogosto vprašanje: »Kdaj bomo kaj hodili?«

Stipe, Branka, Pavle, Mirza, Danijela, Aleš, Sanja, Mojca, Jadranka in Peter so odšli na pot veselo razpoloženi in polni pričakovanj. Planinska tura, ki je bila pred nami, je bila še posebej zanimiva, saj smo svoj cilj gledali že iz Centra in potem še del poti s kombijem.

Pot z našim kombibusom do kočice na Čavnu je potekala ob opazovanju okolice in posredovanju svojih vprašanj ostalim.

Na Čavnu smo si oprtali nahrbtnike s planinsko malico in vetrovko in začeli slediti markacijam. Te so nas vodile najprej navzdol, potem naravnost in nazadnje, kot se za planince spodobi, strmo navzgor.

Zaslužen počitek na vrhu, podpis v knjigo in čudovit pogled po Vipavski dolini, v katerem se je skrivalo znanje desetih ur spoznavanja narave in družbe iz šolskih klopi. Ob vrnitvi na Čaven je vsak planinec dobil svojo planinsko izkaznico, v katero je pritisnil čisto pravi planinski žig.

Lepo vreme, pripravljenost planincev za hojo in za nevsiljivo nabiranje novih znanj, nas je malce zapeljalo s planirane poti. Ogledali smo si še znamenito Ledeno jamo. V »navezi« en učenec en spremljevalec, smo se nekateri spustili do ledu. Največji problem je bil, da smo se pozabili obleči ledenici primerno in je nekatere pač zeblo. To pa je še večje zagotovilo, da si bomo ogled te naravne znamenitosti dobro zapomnili.

Dobro razpoloženi, sproščeni in nekateri prav nič utrujeni, smo po vrnitvi nadaljevali s svojimi zadolžitvami v Centru.

Planince smo tokrat na poti spremljale Alenka, Andreja, Lucija in Helena.

Helena Kravos

TEDEN, DRUGAČEN OD OSTALIH

Resnično je bil drugačen in še veliko bolj drugačen kot sva si s kolegico predstavljali, ko sva na delovni zvezek, ki smo ga sestavili posebej za šolo v naravi, zapisali tak naslov.

Za izvajanje šole v naravi smo si tudi letos izbrali dom Dva topola v Izoli. Uslužbenci doma, in še posebej upravnica gospa Irena, so nenehno skrbeli, da je bilo našim otrokom prijetno, in da smo lahko izvajali svoj program. Leto je bil zastavljen vnaprej, vendar smo ga krepko presegli. Dobra gibljivost otrok, pripravljenost za delo in lepo vreme so nas preganjali iz ene dejavnosti v drugo. Tako je naš »delovni« dan postal brez planiranja dolg kakih 15 ur.

Šola v naravi 1997

Vstajanje ob 7. uri zjutraj s samourejanjem se je končalo z večernim sprehodom in klepetom v postelji približno ob 22. uri.

Vmes pa:

- vožnja z ladjo Subaquatic, ki nudi pogled z morja na kopno in pod vodo
- ogled ribarnice in pogovor s prodajalcem
- ogled mestne zelenjavne tržnice
- ogled marine
- ogled akvarija v Piranu
- dvakrat dnevno kopanje v morju z učiteljem plavanja
- nabiranje školjk, polžev, alg v pasu ribarnice
- prepoznavanje rastlin v obmorskem pasu
- izražanje svojih občutenj ob stiku z vodo, s soncem, z vetrom (poslušanje morja, zaznavanje vetra, sonca...)
- nemoteče aktivnosti na plaži (ustvarjamo s kamenčki, lovimo ribe, se pogovarjamo, merimo temperaturo morja in zraka...)

- vse naštetu in še kaj poskušamo dvakrat dnevno zbrati v delovnem zvezku (beležimo z barvo, sliko, miselnimi povezavami, vajami orientacije, ugankami ipd., čim manj z zapisi).

Dokončno drugačnost letošnje šole v naravi za učence 5. razreda našega Centra je prineslo povabilo na piknik na pravi ribiški ladji gospoda Dušana Ambroža, lastnika podjetja Mi Vam. V družbi gostitelja, ostalih povabljenec, kapitana, psička Maše, galebov in pečenih morskih dobrot smo se počutili resnično dobrodošle. Prepričana sem, da gostitelji tega niso razbrali samo iz naših besed zahvale.

Zadnji dan našega bivanja v Izoli je bila deževna in vetrovna nedelja. Pogled na morje nam je zelo olajšal polnenje potovalk in vračanje v »ostale« tedne.

Izkušnje že večkrat izpeljanih šol v naravi pa mi zagotavljajo, da en sam teden skupnega bivanja, doživljanja, spoznavanja drug drugega, vnaša kanček drugačnosti tudi v vse ostale tedne šolskega leta.

*Vodja šole v naravi
Helena Kravos*

IZ ŽIVLJENJA DRUŠTEV

IZ POLETNE KRONIKE NAŠEGA FOLKLORNEGA DRUŠTVA

V juliju je bilo folklorno društvo Vipava gostitelj avstralske folklorne skupine Prvi rej. Večerni koncert te skupine je požel veliko navdušenja med gledalci in občudovanje naših članov. Po končani prireditvi smo imeli še skupno srečanje, sklepali smo nova prijateljstva in spoznavali njihov način življenja, tako daleč od rodne domovine.

Avgusta smo na povabilo folklorne skupine Ribno pri Bledu gostovali na Gorenjskem. Zaplesali smo na tradicionalni poletni prireditvi Večer na vasi v Selu pri Bledu. Tako kot že lani, so nas tudi letos pristrčno sprejeli in nadejamo se še več skupnih srečanj.

Ob častitljivi obletnici vipavskega gasilskega društva smo občinstvu predstavili splet goriških plesov in tako popestrili praznovanje; konec avgusta pa smo se pred malo starejšim občinstvom zavrteli na Srečanju upokojenecv Primorske v Ajdovščini.

Ko bo grozdje obrano in se bo mošt začel spreminjati v vino, začenjamo novo sezono. Načrti za naslednje leto so visoki, zato bo potrebno veliko truda, da jih uresničimo. Kdo ve, morda pa nam uspe...

Katarina Goričan

VRNITEV NA RAZMETANO PODSTREŠJE

Tudi z letošnjim šolskim letom smo vam v društvu RAZMETANO PODSTREŠJE pripravili veliko delavnic, kjer lahko kreativno preživite prosti čas. Prav gotovo se bo za vsakogar našla kakšna. Zato vse natančno preberite, da česa ne zamudite.

HELLO!

Ali bi radi skozi prijetne igrice in risbice spoznali angleščino? Pridružite se nam vsako sredo ob 16^h.

Starost: 5-8 let

Sonja Puc tel. 65 096

Katarina Babič tel. 65 948

IGRICE MALO DRUGAČE

Vabimo te v najino delavnico, kjer se bomo igrali različne igrice na drugačen način. Vabljeni vsi, ki ste stari 5 - 8 let. Delavnica bo potekala ob petkih od 15^h do 16^h. Vidimo se v delavnici!

Ivana Škerjanec tel. 65 604

Polona Puc tel. 65 483

SLIKARSKA DELAVNICA

Mladi ustvarjalci pozor!

Vsi, ki radi rišete in slikate, pridite v slikarsko delavnico, kjer bomo uživali v slikanju. Skupaj bomo ustvarjali, spoznavali slikarsko umetnost in razvijali umetniški talent, sposobnosti in znanje od čistega začetka, najosnovnejših zakonitosti slikanja do velikih umetnin.

Sobota od 10^h do 12^h

Starost: 7-10 let

Katarina Goričan tel. 65 828

ZGIBANJE PAPIRJA-ORIGAMI

Če se želiš naučiti japonske tradicionalne narodne umetnosti, se nam pridruži. Origami ti bo prišel prav ob posebnih priložnostih, ko moraš pripravljati darila. Lahko pa ti služi tudi kot igrača ali pa boš z njim okrasil(a) sobo.

Petek od 16^h do 17^h

Starost: od 1. razreda OŠ dalje

Tanja Pičulin tel. 65 167

ČIPKANJE

Poznaš idrijsko čipko? Lepa je, ali ne? Morda imaš doma blazino in klekeljne? Pridi, naučila te bom te umetnosti. Tiste pa, ki to že znate, pridite, da dopolnite svoje znanje.

Petek od 17^h do 18^h

Starost: od 3. razreda OŠ dalje

Romana Prelec tel. 640 128

IZDELAVA IN PEKA PECIVA

Če te veseli peka slaščic, če si to že poskusil(a) ali pa bi rad(a), pridi v našo delavnico, kjer bomo s skupnimi močmi pričarali slaščice, s katerimi postrežemo gostom, spekli bomo pecivo za družinske in druge praznike, pecivo, ki ga pečemo ob koncu tedna, ko imamo več časa, pa tudi pecivo za tiste, ki jim prija bolj slano ali začinjeno.

Sobota od 15^h do 17^h

Starost: od 10 let naprej

Renata Sotlar tel. 640 051

DRAMSKA SKUPINA

Če bi se rad preizkusil na odru in se zraven kaj več naučil o igranju, te vabim, da se priključiš dramski skupini. Naštudirali bomo igre s katerimi bomo popestrili razne prireditve in praznike.

Sobota, 18. oktobra 1997 od 13³⁰ do 15^h

Starost: 6. in 7. razred OŠ

Nataša Nabergoj tel. 65 603

MOTORJI

Če je dim za vašim motorjem nekajkrat daljši od motorja samega, če je prijatelj motor hitrejši od vašega in če ste že obiskali obcestne jarke, ker ste slabo popravili motor, potem pridite in skupaj se bomo naučili kaj več o pravilnem "šraufanju" motorjev.

Sobota od 15^h do 16^h

Starost: od 7. razreda OŠ dalje

Samo Rodman tel. 640 062

TEČAJ SLIKANJA NA SVILO

Če bi radi moderno poslikali oblačila svoje stare mame, mame, tete, strice, očete, ..., sebe z lastnim znanjem, ustvarjalnostjo ter majhnimi stroški, se nam pridružite in spoznajte razne tehnike slikanja na svilo.

Sobota od 17^h do 18^h

Starost: neomejena

Mašenka Rodman tel. 65 335

AEROBIKA

Telesna aktivnost ob dobri glasbi se bo začela v sredo, 15. oktobra 1997 ob 17^h v Lanthierijevem dvorcu.

S SEBOJ PRINESI ŠPORTNO OPREMO, ARMAFLEKS (ali brisačo) IN OBILO ŠPORTNE ENERGIJE

Vilma Trošt tel. 65 058

KITARA

Si želite igrati kitaro? Sedaj imate priložnost, da se vam želja izpolni.

Pridite v četrtek, 9. oktobra 1997 ob 15^h.

Barbara Koren tel. 65 170

Andrej Jež tel. 640 121

ASTRONOMIJA

Zakaj neki zvezde mežikajo? Ali so na Marsu Marsovci? Odgovor na ta in še druga vprašanja boste dobili v naši delavnici.

Petek od 18^h do 19^h

Starost: neomejena

Urban Hrovatin tel. 65 905

ŠAH

Radi igrate šah, pa nimate s kom? Vabim vas, da skupaj zaigramo to staro miselno igro in si tako popestrimo vikende in pridobimo novo znanje.

Sobota od 16^h do 17^h

Starost: neomejena

Andrej Polak tel. 65 238

RAČUNALNIŠKA DELAVNICA

Čas si bomo krajšali s tem, da se bomo naučili koristno uporabljati računalnik.

Sobota od 17^h do 18^h

Starost: neomejena

Tomaž Furlan tel. 65 068

Bogdan Fajdiga tel. 65 283

POTOPIŠNA PREDAVANJA

Pridite na zanimiva potopisna predavanja, na katerih vam bomo skušali približati tuje dežele in njihove prebivalce.

Delavnice bodo potekale od PONEDELJKA, 6. OKTOBRA 1997 do KONCA APRILA 1998. Urnik ni trdno določen, zato so možne spremembe glede na želje mentorjev in udeležencev. Za dodatne informacije pokličite mentorje delavnic ali Martino Naglost, tel. 65 343. Večina delavnic je brezplačnih, le pri nekaterih bo zaradi večjih stroškov potreben manjši prispevek.

S seboj prinesite **DOBRO VOLJO** in **COPATE**.

INŠTRUKCIJE

Če vam v šoli pri nekaterih predmetih ne gre najbolje, vam lahko pomagamo z inštrukcijami. Preglejte spodnji seznam in če mislite, da potrebujete pomoč pri katerih od teh predmetov, le hrabro pokličite.

Matematika in angleščina za osnovnošolce
Mirjam Goričan, tel. 65 828

Angleščina za osnovno in srednjo šolo
David Puc, tel. 65 483

Angleščina za osnovno in srednjo šolo
Marija Krhne, tel. 65 410

Matematika za srednjo šolo
Robert Vermiglio, tel. 65 921

Matematika in fizika za osnovno in srednjo šolo
Matjaž Rodman, tel. 640 062

Kemija za osnovno in srednjo šolo
Mateja Čermelj, tel. 65 364

SREČANJE MATURANTOV NIŽJE GIMNAZIJE VIPAVA

27. septembra 1997 smo se srečali v Vipavi maturantje 4. razreda Nižje gimnazije Vipava, ki smo zaključili šolanje v šolskem letu 1956/57. Na srečanje smo povabili tudi svoje učitelje. Ta srečanja organiziramo redno vsakih pet let, že od 1982. leta dalje. Posebno toplega sprejema so deležni tisti sošolci, ki so odšli s trebuhom za kruhom v

Tako izgledamo po štiridesetih letih

Srečanj se udeležujejo tudi dijaki, ki so prebivali v šolskem internatu in v Malem semenišču v Vipavi. V internatu so prebivali dijaki iz Vipavske doline, ki so izgubili starše med II. svetovno vojno, v Malem semenišču pa dijaki, ki so se odločili za duhovniški poklic. Iz Malega semenišča smo imeli 4 učence. Večina pa smo bili Vipavci in otroci iz okoliških vasi.

V program praznovanja 40. obletnice zaključka šolanja smo poleg obujanja spominov na rosno mlada leta v učilnici Stare šole, iz katere smo pred štiridesetimi leti odšli vsak po svoji poti, življenju naproti, vključili še:

Švico in v Nemčijo (Mirko Fabčič, Ljubo Cuderman in Jožko Bucik). Nikoli se niso ustrašili dolge poti in so bili vedno prvi na cilju, v Vipavi. Vsakokrat nam prinesejo zanimive pripovedi o življenju in delu Slovencev v tujini. Naš sošolec Jožko Bucik je že dolga leta slovenski duhovnik v Nemčiji - v Augsburgu. Tam skrbi za naše ljudi, ki živijo na ozemlju, velikem kot je naša Slovenija. Nanj se obračajo za pomoč v raznih težavah in stiskah. On jih povezuje in združuje v duhovnem in kulturnem življenju. Njegova pripoved je zato vselej zelo zanimiva.

- ogled razstave o delu in življenju vipavskega rojaka viteza Antona pl. Lavrina, diplomata in zbiralca starin v Egiptu.

Skozi razstavo, ki domuje v naši stari šoli, nas je v zanimivem in samo njej lastnem občutku za zgodovinske zanimivosti in podrobnosti popeljala naša nekdanja učiteljica zgodovine gospa Vera Poniž.

- ogled etnološke zbirke stare opreme iz prejšnjega in polovice tega stoletja v Kebetovi hiši.

Idejo o postavitvi ter predstavitev same razstave je podala naša nekdanja sošolka gospa Magda Bajc - Rodman. Nekaj navdušencev ima zasluge, da se je ta zbirka postavila. Tako se je zobu časa in pozabi izognil marsikateri starinski in tudi za bodoče rodove zanimiv predmet in del opreme. Kot smo slišali, so si razstavo ogledali mnogi obiskovalci in se o njej pohvalno izrazili.

V tem že dokaj svečanem razpoloženju je prisotne pozdravila in nagovorila naša učiteljica in ravnateljica gospa Nada Hoenigman. Z veseljem in ponosom je ugotavljala, da so napore, ki so jih naši učitelji vlagali v nadebudno mladež v takratnih težkih časih, obrodili sadove, ki se jih ni sramovati in so lahko nam vsem v ponos. Tistim, ki so morali po svetu in tudi tistim, ki smo ostali bližje, v svoji domovini, koristi znanje, ki so ga v naše ukaželjne glave vivali učitelji v naši stari šoli.

Z zanimivim in poučnim opisom svoje življenjske poti in šolanja nas je naša takratna ravnateljica hotela opozoriti, da nikoli ni bilo nobeni generaciji nič podarjenega. Vsakdo se mora na svoji življenjski poti spopadati s težavami in izzivi ter jih s poštenim in vestnim delom premagovati in hoditi svojim ciljem naproti. Pri tem pa se je zavedati, da moramo s svojim delom ustvarjati lepšo in boljšo prihodnost tudi za tiste, ki prihajajo za nami. Le s tako zavestjo in razmišljanjem je zagotovljena uspešnost in obstoj zanamcev. Tem razmišljanjem so se s pripovedjo o svoji poti do učiteljevanja v Vipavi pridružile tudi gospa Vera Poniž in gospa Stana Faganel.

Ob tej priliki smo sošolcem, ki ne živijo v Vipavi, razdelili izvod glasila Vipavski glas, v katerem je v spomin na našo že pokojno učiteljico gospo Anico Preprost objavljen zapis o njeni življenjski poti in bogatem delu. Njej in še trem umrlim sošolcem (Minka Razpor, Vilko Petrovič in Ivan Jakopič) smo na grobove postavili cvetje in prižgali svečke. Svojim nekdanjim učiteljem smo hvaležni za vse in ponosni smo na svojo staro šolo, ki še vedno mogočno stoji v lepem, starem in slikovitem delu Vipave.

Po prijetnem vzdušju v stari vipavski hiši in okusnem prigrizku smo srečanje nadaljevali z ogledom znane Vipavske kleti in z degustacijo že stoletja poznanih in cenjenih žlahtnih vipavskih vin.

Srečanje ob 40. obletnici zaključka šolanja '57 v Nižji gimnaziji Vipava smo končali z večerjo v restavraciji Vipavski hram in v prijetnem kramljanju do ranih jutranjih ur.

Pred odhodom v svoj vsakdan smo si vsi, ki smo se udeležili srečanja ob 25. obletnici 9.10.1982, 30. obletnici 24.10.1987, 35. obletnici 24.10.1992 ter 40. obletnici 27.9.1997 obljubili, da teh srečanj ne bomo prekinili in se bomo tudi v nadalje srečevali v slikovitem kraju z dušo - v Vipavi.

Nam, ki smo v Vipavi rojeni in smo leta 1949 tudi tu pričeli s šolanjem, ter tudi sošolcem iz Soške in Vipavske doline, ki so z nami nadaljevali šolanje v Nižji gimnaziji Vipava leta 1953, ta srečanja pomenijo veliko. Vezi, ki smo jih stkali takrat, so še vedno žive in z leti, ki se neopazno, a vendar hitro umikajo v preteklost, postajajo vedno močnejše.

Zato smo si za slovo segli v roke, zaželeli zdravja, sreče in uspehov ter nasvidenje ponovno čez pet let v Vipavi, najlepšem kraju Zgornje Vipavske doline.

Evgen Ferjančič

Ob letošnji obilni vinski letini vam ponujamo v branje ljudsko pesem, ki je doma nekje na Dolenjskem, znana pa je tudi na Koroškem

KO JEZUS TRTO USTVARIL

Po gorc je Jezus hodil,
je sladko vince sjal,
vinograd blagoslovil,
ko je pod trto spal.

Pa milo se razjoče
čez nehvaležni svet,
in trojne solze toči,
čez vinske trte cvet.

Ta prve solze toči
čez može in žene,
ker jim bo sladko vince
pokvarilo srce.

Ta druge solze toči
čez ljubi samski stan,
ker mu bo vince krivo
premnogih dušnih ran.

Ta tretje solze toči,
ker videl je ljudi,
ko bodo vince pili,
ga z grehom križali.

In z Jezusom razjoka
tudi vinska trta se,
solze se spremenijo
v vinske jagode.

A Jezus grozd poljubi
in ga blagoslovi,
iz grozdja vino teče
za sveto rešnje kri.

Zdaj vince vir je sprave
in božje milosti,
nobena sveta maša
brez vinca brana ni.

Zatorej vince pijmo
vesel'ga srca,
nikdar ne pozabimo
na solze Jezusa!

Ilustriral Marjan Rodman

OTROK V STISKI

Vsi ljudje imamo dobre in slabe dni in vsakdo je kdaj v manjši ali večji stiski - v različnih življenjskih obdobjih pa se te odražajo zelo različno.

Če imamo otroke, če opravljamo celo delo vzgojitelja ali učitelja, pa je zaželeno, da o stiskah v otroški dobi vemo kaj več. Otroci se namreč pogosto niti ne zavedajo, da so v stiski, in o tem ne govorijo, pač pa svoje stanje pokažejo na drug način.

Nekateri začno risati precej drugače, kot so prej: rumeni sončki se spremenijo v temne oblake itn. O pomenu otroških risb je dandanes napisanih že nekaj ducatov knjig.

Dojenček in zelo majhen otrok kažeta svojo stisko tako, da sta venomer nemirna, jokata, bruhata, ne spita dobro.

Predšolski otrok poleg omenjenih telesnih znakov toži, da ga boli trebuh, ne je dovolj ali pa pretirava s hrano in slabo spi, je razdražljiv in nič ga ne zanima. Včasih ga nenadoma popade velik strah, ki je navzven lahko podoben epileptičnemu napadu.

Šolar v prvih štirih razredih osemletke kaže svoje stiske predvsem z različnimi vedenjskimi odzivanji (beg od doma, nasilje do sebe in vrstnikov, pa tudi do predmetov) ali s telesnimi znamenji: moči posteljo, ima glavobole, pretirano ga je strah teme in samote. Kdor se zna takšnemu otroku približati, tako da mu ta zaupa, mu s tem najbolj pomaga. Kajti, šele ko odkrijemo vzrok za stiske - še posebno če se te zelo pogosto pojavljajo - lahko najdemo izhod iz otrokove krize.

Otrok v višjih razredih osemletke, ki je v stiski, svojo tesnobo in potrtoost kaže tudi tako, da je zelo redkobeseden, da se čedalje bolj zapira vase, da razmišlja tudi o smrti. Ta razmišljanja so zelo pogosta ob koncu šole in v času popravnih izpitov, če otroci ne uspejo, torej ne izpolnijo pričakovanj svojih staršev.

Otroci so lahko v stiski zaradi različnih stvari. Dojenček je v stresu, če je mati živčna in nervozna, če se s partnerjem prepirata, celo pretepata, če za otroka ne skrbita, ga ne hranita redno in tudi sicer zanemarjata.

Šolarje boli glava in so kar naprej potrti tudi takrat, ko se starši ločujejo, ko imajo negativne ocene v šoli in jih je strah, kaj bo doma itn.

Otroci le izjemoma iščejo rešitev za svoje težave. Velja pa si zapomniti tole: če se otrok obrne po pomoč h komu izven družine, mu mora tisti, ki je izbran, obvezno prisluhniti in njegovim izjavam brezpogojno tudi verjeti. Otrok v stiski ne laže! Če pa zaupa svojo stisko staršem, naj se ti brez odlašanja obrnejo po pomoč k strokovnjaku, če le menijo, da sami njegovim težavam niso dorasli.

Neva Železnik, novinarka

(K.G. 1997)

Ob letošnji novi maši, o kateri smo v našem glasilu že pisali, je ljudska pesnica - domačinka Jožka Česen z Gradišča - napisala priložnostno pesem

Spoštovani novomašnik gospod Jožko!

„Glej, prihajam, da izpolnim Tvojo voljo, Gospod!“
Tako se je začela Vaša, po Božji volji izbrana pot.

Prošnje in molitve Vaše družine in vernih ljudi,
daleč okrog, uslišal je, dobri Bog.

Blagoslovljen kraj, srečna mati in oče,
ki jim ta dan doživeti je mogoče.

Velik prispevek je tudi našega dušnega pastirja gospoda dekana,
da nam je bila ta velika milost po desetih letih spet dana.

Po štiridesetih letih njegovega mašniškega posvečenja,
se vaša, Bogu vdana pot, začinja.

Vse zakramente ste v cerkvi svetega Štefana prejel,
za Božjim klicem, na pot duhovništva odšel.

„Tukaj sem“, ste se odzvali Bogu,
pri svoji zavetnici, Materi božji v Logu.

To je dan, ki ga je dal Gospod,
kot delavec v božjem vinogradu, srečno nadaljuje pot.

Trinajsti julij bo v zgodovini ostal,
zdravnik naših duš ste postal.

Te velike sreče smo bili vsi deležni,
zato smo Bogu še posebej hvaležni.

Naj Vas vsemogočni Bog in Mati Marija
čuva in nad Vami bedi, to Vam želimo prav vsi.

O telovadbi v večernih urah pa nam je gospa Jožka povedala tole:

PRI TELOVADBI

*Čeprav je zima še vedno pri nas,
je za našo telovadbo potekel čas.
Pred več meseci smo začele
in res koristne večere skupaj preživele.*

*Udeležba je bila različna,
naša mentorica pa odlična.
Bila je vedno točna, poskočna in odločna.*

*Prihajale smo z vseh vetrov,
bilo je tako pristrčno,
da smo se težko vračale domov.*

*Rade smo skupaj prihitele,
ker smo te trenutke prav zase imele.
Zavedale smo se, da vsaka od nas to zelo potrebuje,
zato bi želele, da se v bodoče spet nadaljuje.*

*Z vsemi močmi smo raztegovale boleče in trde kosti v prepričanju,
da nam gospa Silva res najboljše želi.
Telovadba, ples, igra z žogo, saj moraš migati,
pa če imaš le eno nogo.*

*Še vedno nas skrbi mast in salo,
ki nam ga je še nekaj ostalo.
Zato obljublamo in želimo, da se v jeseni spet skupaj dobimo.
Gospe Silvi od vseh nas pristrčna hvala,
da nam je pravo pot do zdravja pokazala.*

MARIJA "Z APOTEKE"

Konec julija smo se na vrtovinskem pokopališču posloveli še od ene vipavske legende - Marije iz lekarne.

Rojena je bila 4. septembra 1915. leta v Vrtovinu. Kot mlado dekle je prišla v službo k dr. Jamškovi. Pomagala ji je ne le v gospodinjstvu, temveč tudi v lekarni, in se je temu zahtevnemu delu po svojih močeh priučila.

Do upokojitve je živela z lekarno in za lekarno. Včasih sicer nekoliko samosvoja in osorna, s svojstvenim načinom izražanja - je vendar v svoji dolgi praksi naredila mnogo dobrega. Saj se je gibala v krogih zdravstvenih in tudi veterinarskih delavcev in je znala po svojih močeh in po svojih sposobnostih pomagati marsikateremu človeku in tudi živali. Ni je bilo sram povedati, da tega ali onega ne zna, in da tega ali onega zdravila ne sme

izdati brez recepta. Svoje delo je opravljala vedno odgovorno in vestno. Ker je stanovala nad nekdanjo lekarno, je imela včasih brezplačno "dežurno službo", če se je za to ali ono mudilo. Kot vsak človek je imela svoje napake, a jih bomo raje zapisali "s kredo v dimnik", njenih dobrih del in uslug pa se bomo vedno spominjali.

Pa tudi skupini starejših planincev je Marija, dokler je še mogla, pripadala z dušo in telesom. Rada je hodila na manj zahtevne planinske izlete in na izletih tudi rada oskrbela kakšno praskico ali manjšo poškodbo. Marija "z apoteke" - hvala Vam!

Nada Kostanjevič

ISKRICE

Če naredimo toliko, kolikor moremo, potem je tudi malo veliko; potem je tudi slabost moč. (Leopold Ungar)

Kdor ljubi naravo, ne more biti nikoli povsem nesrečen. (Janez Trdina)

Kakor ti spoštuješ starše svoje, tako bo tebe spoštovala deca tvoja. (slovenski pregovor)

Izobrazba ne pomeni, da nekdo zna govoriti kitajsko; izobrazba je, da nekdo zna govoriti človeško. (Robert Lembke)

Otrok pričakuje od nas ljubečo zavarovanost, namesto nje pa ga tolikokrat ustrahujemo, zmerjamo, tepemo, obremenjujemo, z njim manipuliramo in ga spravljamo v stisko. (Vanja Kržan)

Zidanje gradov v oblakih nič ne stane, njihovo porušenje pa je drago. (Francois Mauriac)

V sebe sprejmemo otroka, ko v duhu preprostosti sprejmemo kot dar tudi vse tisto nedoraslo, neuspešno in nepopolno, nedozorelo in nedograjeno, ki nas spremlja skozi življenje. (Lojze Bratina)

Resnično in trajno srečo prinaša samo prava in globoka ljubezen. Zares osrečuje samo ljubezen, ki se žrtvuje. (Jože Vesenjajak)

Resnica ni prav nič odvisna od števila ljudi, ki so o njej prepričani. (Paul Claudel)

OBVESTILA

VABILO K ZBIRANJU IN ZAPISOVANJU LEDINSKIH PARCELNIH IMEN

V uredniškem odboru Vipavskega glasa smo sklenili, da bi bilo med drugimi izročili naših prednikov vredno popisati in objaviti v našem glasilu tudi LEDINSKA in PARCELNA IMENA v naši katastrski občini kot dragocen del naše dediščine. Ker vsi ljudje vse vedo,

se obračamo na vas vse, da bi nam pomagali s svojim poznavanjem teh imen in vsega, kar je mogoče povedati o njih.

Prosimo vas za te podatke:

- 1) **ledinska imena**, kot so npr.: Gruble, Jurkovka, Srednje polje, Stara gora, Pri Gacki, Vetrno polje...
- 2) **imena posamičnih parcel**, npr.: *Farovška njiva, Rabutnca, Baronovka...*
- 3) **imena lazov**, npr.: *Bajcov laz, Šaškov laz...*
- 4) **imena predelov (koncev) Vipave**, npr.: *Dolnji konec, Plac, Gorica, Hrib...*

Zaželeno je, da poleg imena ledine ali parcele navedete tudi, kakšne vrste zemljišče je to, npr.: njiva, senožet (travnik), pašnik, vinograd, sadovnjak, vrt, repnik, zelnik, ograda, gozd, gmajna, kamnolom... in vsaj približno opišete, kje leži. Zelo zanimivo bi bilo tudi zvedeti, od kod oz. zakaj nekatera imena: npr. *Baronovka, Rabutnica, Brodenca*. Ali je bila *Baronovka* nekoč njiva, ali je mogoče *Rabutnica* parcela, kamor so nekoč hodili na "rabuto", ali je razlog za to ime kaj drugega? Prepričani smo, da lahko z vašo pomočjo odkrijemo in pojasnimo marsikaj, kar danes le malokdo še ve.

Zemljiška posest je zmerom omejena, bodisi z naravnimi ali umetnimi mejami. V zvezi s tem bi nas zanimalo tudi, kakšne vrste mejnikov, ali po domače "tirmanov" poznate:

- Kakšni so mejniki katastrske občine: ali so povečini naravni, kot npr. potok, reka, graben, greben vzpetine ali morebiti pot, cesta, grapa (jarek)? Ali je meja med parcelami lahko tudi brežina, graja (živa meja), pas nepokošene trave, drevo, kolec, preseka v gozdu?

- Ali so parcele razmejene z zidovi, zloženimi na suho, ali z grobljicami, ki si sledijo na neki razdalji, ali z drugimi kamnitimi mejniki, kot so žive skale z vsekanim križem ali vsajeni kamni s križem ali brez njega?

- Ali so vsajeni mejniki naravne oblike ali posebej oblikovani in označeni s črkami in številkami? Mogoče kdo še pomni, kakšni so bili grofovi mejniki in kje so stali?

- Ali so mejniki označeni tudi s takoimenovanimi "pričami": ploščatima kamnoma, ob straneh ali razbitim steklom, "korčevno", ogljem ipd. pod mejnikom?

Koristen bo vsak podatek, ki nam ga boste poslali. Zelo zanimive bi bile tudi fotokopije starih posestnih listov iz avstrijskih časov, v katerih so poleg parcelnih številk ponavadi vpisana tudi imena parcel.

Če želite sodelovati pri tem skupnem kulturnem delu, vas prosimo, da pošljete ali prinesete podatke na naslov: **Krajevna skupnost Vipava, Glavni trg 1, Vipava.**

Uredniški odbor

OBVESTILO

V uredništvo je prispela pesem z naslovom *Abeceda v sto verzih* s podpisom L.B. Avtorja prosimo, da nam sporoči svoje polno ime in priimek.

Pleve in drobtine

No, pa smo ga dočakali... lep, pregleden, raznobarven - vozni red. Res sem se po telefonu nekoliko sporekla s pristojnimi v goriškem Avrigu, a je izredno hitro pomagalo. Prej pa je nečitljiv vozni red, prelepljen čez starega, paradiral celih devet mesecev.

Ulica Gradnikove brigade je postala prav prijetna soseska - z igrali za otroke, s klopnicami za starejše in s cveticami, ki razveseljujejo oči in duha. (Če bi kakšno klopco zaneslo v Cekovo vežo, ne bi bilo nobenega greha).

Nekega dne se je urednik TV Tednika jezil, da po Ljubljani na balkonih sušijo perilo.

Kje pa naj bi ga sušili? Meni se zdi, da so v urejeni in snažni soseski snažno in lepo razobešeno perilo ter skrbno in domiselno urejene provizorične drvarnice le v okras in povedo vsemu svetu, da tu živijo ljudje, ki imajo oprano perilo in ogrevano stanovanje. Naša banka je, kot sem že enkrat povedala, zelo lepo urejena. Žal tega ne moremo reči za okrasno grmičevje pred stavbo, ki se je razraslo, s plevelom vred. Čas bi bil, da bi ga razredčili, pomladili ali zamenjali s čim drugim, da bi bila okolica naše lepe banke tudi za oko prijetna.

Kar zadeva travnik ob banki, (ne vem, čigav je), bi bilo najbolj prav, da bi bila na njem razstava drobnice, da bi ga popasla, ne pa da se pokošena in gnila trava valja ob plevelu - in plevela je dosti tudi okrog našega Marketa, na njegovi "senčni strani".

Prestali smo tudi "tradicionalno" Vipavsko trgatév. Vipavska noč je bila noč groze - ves trg je bil nastlan s kozarci in krožniki, proti jutru tudi s pijanci; cvetlični lonci, ki jih niso pravočasno skrili, so storili bridko smrt - vandali so si pod okriljem noči marsikaj dovolili. Le kje je bila policija? Premalo stranišč, predrage vstopnice. Predraga mesta za prodajalce in ribniški sejem so odgnala prav vse - razen prodajalcev bolj dragih stvari - avtomobilov in vrat - ter še nekaj malega stojnic. Park je zopet "nastradal" - čeprav je bilo vse razmeroma hitro pospravljeno. Razstava kmečkih jedi? Hm... pred dvorcem so res prodajali "kmečke" jedi, a raznih umetelnih slaščic in tort včasih vipavski kmetje še za ohceti niso pripravljali.

Naslednjo noč groze smo prestali v noči od 13. na 14. september. Ivica je pridelala 75 l dežja, jaz 116, Štekar na Slapu 126! O tem, kaj vse je burja polomila, pa ne bomo govorili!

Nada Kostanjevic

VREMENSKO POROČILO

	VIPAVA	NANOS
JULIJ	163,1 l/m ² dežja, 6 neviht, 1x rosa, 2x toča, 1x močna burja, 29.7. tornado	291,3 l/m ² dežja, min. temp. 5,5°C, maks. 23,5°C
AVGUST	99,8 l/m ² dežja, 9 neviht, 1x močna burja, 14x rosa	177,9 l/m ² dežja, min. temp. 7,2°C, maks. 25,5°C
SEPTEMBER	118,6 l/m ² dežja, vse v času 14 ur, 13x rosa, 1x nevihta, 14x rosa, za trgatév že dolgo ni bilo tako lepega vremena	72,5 l/m ² dežja, min. temp. 7°C, maks. 25°C

Nada Kostanjevic in Ivica Jež

PRISPEVKI ZA VIPAVSKI GLAS OD 30.6.1997 DO 30.9.1997:

Silva Benčina-Cunja	Goče	5000,00	SIT
Marija Bratina	Ljubljana	1000,00	SIT
Milena Cisera	Trst	50.000 Lit = 4815,00	SIT
Julka Durn	Francija	200 FF = 5502,00	SIT
Francka Ferjančič	Na Hribu 20	3000,00	SIT
Francka Ferjančič	Vojkova 5	1500,00	SIT
Štefan Furlan	Francija	2000,00	SIT
Maturanti nižje gimnazije Vipava, letnika '57		15.000,00	SIT
Ivanka Mohorčič	Vojana Reharja	1000,00	SIT
NN	Vipava	1000,00	SIT
NN	Vipava	5000,00	SIT
NN	Ajdovščina	1000,00	SIT
Marija Pavlin	Vojana Reharja 6	2000,00	SIT
Slavka Premrl	Milana Bajca 3	1000,00	SIT
Marija Princes	Na Hribu 2	1750,00	SIT
Martin Silvester	Ljubljana	1000,00	SIT
skupaj:		51.567,00	SIT

Vsem se najlepše zahvaljujemo!

Svoje prispevke lahko nakažete tudi na žiro račun *KS Vipava 52010-645-50977* s pripisom *ZA VIPAVSKI GLAS*

VIPAVSKI GLAS - glasilo KRAJEVNE SKUPNOSTI VIPAVA
SEPTEMBER 1997
700 izvodov

Uredniški odbor:

Gizela Furlan - urednica, Magda Rodman, Vera Poniž, Nada Kostanjevic, Cijan Štoka, Peter Vrčon, Franc Cerovšek, Marta Rodman, Mirjam Graovac, Petra Bajec, Leon Kodre in Breda Butinar - lektorica

Sodelovali so še: Miran Hasl, Anton Glešič, Elka Šček, Božidar Premrl, Jurij Rosa, Alojz Vitežnik, Ljudmila Kovač, Niko Likar, Erika Čuk, Sonja Vidmar, Slađana Markovič, Helena Kravos, Katarina Goričan, Evgen Ferjančič, Jožka Uršič

Naslovna stran: Mašenka Rodman

Tisk: Papirna galanterija SEDMAK, Ajdovščina

Po mnenju Urada za informiranje št. 4/3-12-669/94-23/154 z dne 23.5.1994 spada publikacija VG med proizvode informativnega značaja iz 13. točke tar. št. 3, po kateri se plačuje davek od prometa proizvodov po stopnji 5%. (Ur.l. RS št. 4/92)

V S E B I N A:

Ob 25. obletnici smrti skladatelja Ivana Ščeka - Štefana Kovača	stran	1
<i>Predstavljamo vam</i>		
120 let kovaške obrti pri Tinknovih v Vipavi	stran	8
<i>Iz naše preteklosti</i>		
Erzelj	stran	11
Vipavski vodnjaki	stran	13
Kronika štirirazredne Ljudske šole v Vipavi	stran	15
Ko sem hodil v šolo	stran	22
Vipava in Vipavci v ogledalu Bleiweisovih novic	stran	24
Vipavska arhivska dediščina v Pokrajinskem arhivu v Novi Gorici	stran	26
<i>Iz naše občine</i>	stran	28
<i>Iz naše šole</i>		
Izpolnile so se sanje	stran	30
<i>Iz CUIO</i>	stran	33
<i>Iz življenja društev</i>	stran	36
Srečanje maturantov Nižje gimnazije Vipava	stran	39
<i>Za dom in družino</i>	stran	41
<i>Obvestila</i>	stran	44
<i>Pleve in drobtine</i>	stran	45
<i>Vremensko poročilo</i>	stran	46

